

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

autor: Radmila Šafářová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Prevence domácího násilí

Autor: Radmila Šafářová

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslava Sedláková, Ph.D.

Konzultant: Mgr. Bc. Milan Veselý

Studijní program: Sociální pedagogika, specializace v pedagogice

Datum odevzdání : 30. 4. 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Prevence domácího násilí“ jsem zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zák.č.111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, dne 25. února 2009

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Radmila ŠAFÁŘOVÁ
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní program: Sociální pedagogika

Název tématu: Prevence domácího násilí

Zásady pro vypracovávání:

Cílem práce je přispět ke zmapování problému domácího násilí a analýza možností prevence v oblasti domácího násilí nejen na úrovni jednotlivce, rodiny, pracovního kolektivu a sociální skupiny, ale i neziskových organizací a státních institucí a státních orgánů zabývajících se ochranou a pomocí obětem domácího násilí a působících na teritoriu města České Budějovice. Teoretická část bakalářské práce vymezí základní právní pojmy a příčiny vzniku domácího násilí, charakteristiky osobnosti oběti a pachatele a možné způsoby prevence. V praktické části bude podle statistických údajů provedena analýza výskytu a charakteru domácího násilí v jednotlivých skupinách obyvatel města České Budějovice a na jejich základě budou vymezeny způsoby využití možných preventivních opatření k zabránění vzniku či pokračování domácího násilí vůči jeho obětem.

Rozsah grafických prací: 5 stran
Rozsah pracovní zprávy: 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury: viz příloha

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslava Sedláková, Ph.D.
FM VŠE Jindřichův Hradec

Datum zadání bakalářské práce: 20. března 2008
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2009

Anotace

ŠAFÁŘOVÁ Radmila. *Prevence domácího násilí*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity a Jindřichův Hradec: Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické, 2009. 79 s. Bakalářská práce

Cílem bakalářské práce je přispět ke zmapování problému domácího násilí a analyzovat možnosti prevence v oblasti domácího násilí nejen na úrovni jednotlivce, rodiny, pracovního kolektivu a sociální skupiny, ale i neziskových organizací a státních institucí a státních orgánů zabývajících se ochranou a pomocí obětem domácího násilí a působících na teritoriu města České Budějovice.

Teoretická část bakalářské práce vymezuje základní pojmy a příčiny vzniku domácího násilí, charakteristiky osobnosti oběti a pachatele, instituce, které poskytují pomoc obětem a možné způsoby prevence domácího násilí.

V praktické části je podle výsledků zjištěných vyhodnocením dotazníků od respondentů malého průzkumu k problematice prevence domácího násilí zjištěna povědomost o dané problematice a na základě statistických údajů je provedena analýza výskytu a charakteru domácího násilí v jednotlivých skupinách obyvatel města České Budějovice. Na základě zjištěných výsledků jsou v závěru vymezeny způsoby využití možných preventivních opatření k zabránění vzniku či pokračování domácího násilí vůči jeho obětem.

Klíčová slova: domácí násilí, oběť, agresor, institut vykazání, intervenční centrum, prevence

Annotation

Radmila Šafářová. ***Prevention of domestic violence***. České Budějovice: University of South Bohemia, Pedagogical faculty and Jindřichův Hradec: University of Economics, Management faculty, 2009. 79 s. Bachelor's Thesis

The aim of my Bachelor's thesis is to try to describe problem of domestic violence and to analyse the possibilities of prevention in the range of domestic violence not only on the level of single person, family, working group, social group but even non-profit-making organization and national institution and state agencies dealing with the protection and help of the victims of domestic violence operating in České Budějovice territory.

Theoretical part of my bachelor's thesis determines fundamental terms and causes for rise of domestic violence characteristics of personality of the victim and offender, institutions which provide help the victims and possible ways of prevention of domestic violence.

There is in practical part of bachelor's thesis according to results by evaluation of question-forms from questioned persons of small research connected to problem of prevention of domestic violence found out and based on statistic datas made analyse of appearance and character of domestic violence in particular groups of České Budějovice inhabitants. On the basis of the results that were found out are determined the ways of utilization possible prevention remedies that should prevent of the rise or continue domestic violence to its victims. It is all mentioned at the end of my bachelor's thesis.

Key words: domestic violence, victim, aggressor, expel institution, interventional centre, prevention

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat Mgr. Jaroslavě Sedlákové, Ph.D. za odbornou pomoc, vedení a připomínky při zpracování bakalářské práce a Mgr. Bc. Milanovi Veselému za konzultace k bakalářské práci.

Obsah

ÚVOD.....	9
1 UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	11
1.1 Charakteristika domácího násilí.....	11
1.2 Charakteristika pachatele domácího násilí.....	17
1.3 Charakteristika oběti domácího násilí.....	18
2 DŮSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ PRO OBĚTI.....	24
2.1 Primární viktimizace.....	24
2.2 Sekundární viktimizace.....	25
2.3 Terciální viktimizace	25
3 POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	26
3.1 Svépomocný program.....	26
3.2 Krizová intervence.....	27
4 PRÁVNÍ RÁMEC OCHRANY PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM V ČESKÉ REPUBLICCE.....	29
5 INSTITUTE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ V ČESKÉ REPUBLICCE.....	31
5.1 Ministerstvo spravedlnosti.....	31
5.2 Policie České republiky.....	31
5.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	32
5.4 Veřejná správa.....	34
5.5 Nestátní neziskové organizace.....	36
6 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	37
6.1 Sociální intervence.....	38
6.2 Poradenství.....	39
6.3 Společenská podpora.....	40
7 ANALÝZA PROBLÉMU DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	42
7.1 Rozpracování problému domácího násilí a cíle práce	42
7.2 Metodika průzkumu.....	43

8	VÝSTUPY ZJIŠTĚNÉ PRŮZKUMEM A VYHODNOCENÍ.....	45
8.1	Interpretace výsledků získaných z dotazníkového šetření.....	45
8.2	Interpretace výsledků získaných ze statistických údajů.....	66
8.3	Ověření hypotéz.....	68
8.4	Doporučení ke zlepšení.....	71
	ZÁVĚR.....	74
	SEZNAM ZDROJŮ.....	76
	SEZNAM PŘÍLOH.....	79

Úvod

Motto:

„Nikdo, kdo nenahlédl do vnitřního uspořádání rodiny, nemůže říci, jaké těžkosti prožívá každý její člen.“

Jane Austinová

Otázky domácího násilí jsou v současné době stále více diskutovanou problematikou, přestože se tento jev vyskytoval ve společnosti již dříve. V odborné literatuře se problematika domácího násilí objevuje až v devadesátých letech 20. století. Ještě později se začíná o problému hovořit v médiích, v televizi, v rozhlasu, a také nacházíme informace v tisku, na internetu. Objevují se první propagační materiály, které vyzývají k zastavení týrání žen, dětí, mužů, seniorů.

V současné době je společnost nakloněna volnému soužití párů nebo dokonce života bez partnera, tzv. singl. Došlo tak k oslabení pozitivních vazeb v rámci rodiny, která je základní socializační jednotkou. V rodině děti získávají první zkušenosti, vidí soužití členů rodiny a napodobují chování svých rodičů. Bohužel řada rodin je neúplných nebo se v nich střídají partneři a výchova dětí je opomíjena. To je základem pro agresivní chování dětí, které je v budoucnu dále rozvíjeno a uplatňováno k vynucení si uspokojení vlastních potřeb a dosažení osobních cílů.

Domácí násilí je velmi rafinované zneužívání, citové vydírání, nenápadné, protože je skryté za dveřmi bytu, probíhá v soukromí mezi osobami blízkými. Týrání ze strany blízké osoby může postihnout kohokoli, a to nezávisle na vzdělání, věku, pohlaví, profesi, náboženském vyznání nebo typu partnerství. Některé projevy týrání jsou dobře skryté a těžko rozpoznatelné, ale jiné naopak nápadné. Přesto je okolí nevšímavé a lhostejné. Některé z projevů agresivního chování nepovažují lidé z okolí týrané oběti za týrání, ale za něco zcela normálního. Přispívají k tomu také média, která přináší řadu reportáží, zpráv, filmů o páchaném násilí, a tak se násilí ve vztazích mezi lidmi stává součástí našeho každodenního života. To vede ke lhostejnosti a nevšímavosti mezi lidmi.

Téma prevence domácího násilí jsem si zvolila s cílem přispět ke zmapování znalostí o problematice domácího násilí a analyzovat možnosti prevence v oblasti domácího násilí na úrovni jednotlivce, rodiny, pracovního kolektivu a sociální skupiny, ale i neziskových organizací, státních institucí a státních orgánů, zabývajících se ochranou a pomocí obětem

domácího násilí na teritoriu města České Budějovice. Mě samotnou osobně zajímá, do jaké míry jsou občané města České Budějovice schopni posoudit, zda negativní projevy mezi členy rodiny jsou známkou toho, že se jedná o domácí násilí či nikoliv. Dále je můj zájem zaměřen na znalost institucí, organizací a dalších subjektů, které přispívají k prevenci a pomoci při možných projevech domácího násilí.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části bakalářské práce jsou vymezeny základní pojmy, které se k problematice domácího násilí vztahují. Jsou vymezeny druhy domácího násilí, příčiny vzniku domácího násilí. Dále je charakterizována osoba pachatele a oběti domácího násilí a příčiny a důsledky týrání oběti. Je zde popsána možná pomoc obětem včetně právních norem, které se k problematice domácího násilí vztahují. Dále jsou v teoretické části uvedeny instituce, která poskytují pomoc obětem domácího násilí v České republice, a to na úrovni státu, místní samosprávy i soukromých neziskových organizací. Závěr teoretické části bakalářské práce je věnován prevenci domácího násilí, která je podstatou této práce. Jsou zde uvedena základní preventivní opatření, mezi které je řazena poradenská činnost, preventivní programy, společenská podpora poskytovaná nejen vyškolenými odborníky, ale i jednotlivci z okruhu blízkých a známých osob a také dostatek poskytovaných informací.

V praktické části je v úvodu rozpracován problém domácího násilí, důvody, proč se tímto jevem zabývat z hlediska prevence. Je stanoven cíl práce a hypotézy. Ke zjištění potřebných dat ke zpracování je použita technika sběru dat pomocí dotazníkové metody. Průzkumný soubor je tvořen respondenty - občany města České Budějovice ve věku od 15 nad 65 let věku. V další části je provedeno vyhodnocení získaných výsledků dotazníkového šetření a interpretace statistických výsledků trestných činů získaných z policejní statistiky Policie České republiky Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje České Budějovice, které se k domácímu násilí vztahují. V závěru praktické části bakalářské práce je provedeno ověření hypotéz a navržena možná doporučení ke zlepšení. V závěru bakalářské práce je provedeno celkové shrnutí nejdůležitějších závěrů, naplnění cílů, doporučení ke zlepšení a celkový přínos bakalářské práce.

1. Uvedení do problematiky domácího násilí

Domácí násilí (či násilí v rodině) zastupuje významný sociální fenomén formy násilí rozšířený po celém světě. V České republice dlouhou dobu byl (a stále často) považován za zanedbatelný a převážně soukromý problém partnerů. Dnes se závažnost tohoto tématu dostává do povědomí odborné i široké veřejnosti, od poloviny 90. let probíhá řada diskuzí na všech úrovních a postupně nabývá na důležitosti i v očích politiků jako samostatný a svébytný problém. V západních zemích na tuto problematiku začaly před lety upozorňovat ženská hnutí a dnes k tomuto máme nejen mezinárodní deklarace na úrovni Organizace spojených národů a Evropské unie, ale i legislativní změny a opatření v celé řadě zemí světa. Většinu z nich podepsala i vláda České republiky.¹

1.1 Charakteristika domácího násilí

Definice domácího násilí je celá řada. Voňková uvádí definici domácího násilí v širším slova smyslu formulovanou Radou Evropy v roce 1985: „Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“ V užším slova smyslu pak za intimní (partnerské) násilí považujeme: „Násilné jednání je jakýkoliv výskyt ohrožujícího chování, násilí nebo zneužití psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického nebo emocionálního mezi dospělými osobami, které jsou nebo někdy v minulosti byli intimními partnery nebo členy rodiny, a to bez ohledu na pohlaví.“² Jinou definici domácího násilí uvádí Bílý kruh

¹ Feminismus. O ženách a mužích, feminismus a gender studies. [online] 2003 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241

² Voňková, J., Huňková, M. a kol. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha: proFem 2004.s.14

bezpečí. Obecně jde o chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého. Skrze užití moci, kterou tento strach poskytuje, kontroluje násilný partner chování druhého.³

Důležité je uvědomit si, co je **agresivní chování**. Spurný uvádí, že agresí rozumíme destruktivní chování, směřující k fyzickému, slovnímu (urážka, pomluva) nebo symbolickému (pomocí gest) útoku vůči jinému jedinci, předmětu.⁴

V neposlední řadě je nutné vymezit, kdo je osobou ohroženou a kdo osobou násilnou.

Osoba ohrožená je osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby; jedná se většinou o osobu, která společně s násilnou osobou obývá dům nebo byt, popřípadě je nebo byla s násilnou osobou v intimním vztahu.

Násilnou osobou se rozumí osoba, která ohrožuje jinou osobu (ohroženou osobu) na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a společně s ohroženou osobou obývá byt nebo dům, popřípadě jsou či byli spolu s ohroženou osobou v intimním rodinném, či jiném obdobném vztahu a vzhledem k aktuální zadokumentované situaci, předešlým incidentům a riziku reálného ohrožení lze důvodně předpokládat, že tato osoba se bude dopouštět i nadále násilí vůči ohrožené osobě.⁵

Abychom dokázali rozeznat domácí násilí, musí být splněny **čtyři základní podmínky**, a to všechny současně:

- násilí se musí opakovat
- násilí musí eskalovat (stupňovat se)
- k násilí dochází mezi blízkými osobami
- místem násilí je soukromí (byt, dům, auto, chata apod.), které je stranou společenské kontroly

³Bílý kruh bezpečí. Domácí násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z <www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=298

⁴ Spurný, J. *Psychologie násilí*. 1. vyd. Praha: Eurounion 1996. s.17

⁵ Informační portál Domácí násilí. Formy domácího násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z <http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/formy%20dn.htm

Z toho vyplývá, že **domácí násilí není jednorázový incident**, spor, vzájemná potyčka partnery. Při domácím násilí se role agresora a oběti nemění.⁶

Specifika domácího násilí uvádí i občanské sdružení ROSA. **Domácí násilí má vždy svou historii.** Často začíná velmi nenápadně (psychickým znevažováním, kontrolou, izolací, ponižováním), takže si jeho příznaků oběť často ani nevšimne. Pokus se ovšem domácí násilí ihned v počátcích nezastaví, má stupňující tendenci – opakuje se a nabývá na intenzitě. K domácímu násilí navíc nedochází neustále – střídají se období násilí a relativního klidu. V násilném vztahu se totiž projevují tři faktory: láska, naděje (že se vše zlepší, že se partner změní) a strach. Cyklus domácího násilí, v němž se střídá období „lábánek“, vzrůstající tenze, konfliktu a „usmírování“, se tak stále opakuje – navíc se stupňující tendencí. Oběť se tak často není schopna vůbec bránit. Její situaci komplikuje blízký vztah k pachateli, ale např. i pocit bezmocnosti a bezradnosti. Domácí násilí není možné zaměňovat s partnerskou hádkou či „manželskou rozepří“. Při hádce totiž proti sobě stojí dvě přibližně rovnoprávné osoby, které jsou v podobném postavení a vyměňují si názory. V případě domácího násilí to je ale bezmocná a vystrašená oběť, která se obává trestu či napadení, a pachatel, který se skrze použití moci snaží oběť ovládat a donutit k tomu, co chce on.⁷

Jaké druhy domácího násilí rozeznáváme:

fyziké násilí – zahrnuje strkání, fackování, bití pěstmi, tahání za vlasy, pálení, kopání, smýkání, ohrožování zbraní nebo nožem, házení předmětů, znehybnění oběti, např. přivazováním, zatlačováním do kouta

psychické násilí – zahrnuje zejména slovní týrání, ponižování, zesměšňování na veřejnosti i v soukromí, permanentní kontrolu chodu dne, výslechy, vyhrožování zmrzačením nebo zveřejněním difamujících údajů o oběti

⁶Bílý kruh bezpečí. Domácí násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25].

Dostupné z <www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=298

⁷ ROSA, Prevence domácího násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z: <www.rosa-os.cz/index.php?id=15

sexuální násilí – zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, oběť je podstupuje nedobrovolně či s nechutí

ekonomické násilí – znamená zamezení možnosti oběti disponovat finančními prostředky, ať rodinnými nebo vlastními⁸

Další méně obvyklé a známé druhy domácího násilí jsou:

homofobní násilí – zahrnuje výhrůžky prozračením homosexuality nebo její zesměšňování

imigrační násilí – je ničení potřebných dokumentů k imigračnímu řízení, odmítání pomoci s imigračním řízením, zesměšňování statusu imigranta, vyhrožování informování policii, udání policii

spirituální násilí – je bránění oběti ve vyjádření jejích spirituálních nebo náboženských pocitů, zákaz oběti navštěvovat náboženské obřady či budovy, zesměšňování nebo zlehčování víry, tradice nebo kultury partnera

emocionální násilí – je ponižování, přesvědčování oběti, že je ta nejhorší, že je blázen, že je za násilí odpovědná, např. oběť provokovala, není tak dobrou ženou, nestará se o domácnost, o děti, o manžela, dále jde o manipulaci s emocemi, pocity oběti, nadávky⁹

Kromě druhů domácího násilí definujeme také **formy domácího násilí**. Podle Voňkové jsou to tyto následující formy:

sociální izolace – znamená absolutní uzavření rodiny, zákaz styku s příbuznými a přáteli, zákaz telefonování, vycházení, prikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a co není vhodné. Vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo naopak určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz jakýchkoliv zájmů

⁸ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004

⁹ Informační portál Domácí násilí. Formy domácího násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z <http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/formy%20dn.htm

zastařování – je použití křiku, demonstrace síly, vyvolávání strachu, gesta, ničení majetku, týrání zvířat, vyhrožování. Dále používání výhrůžek typu opuštění rodiny, spáchání vraždy dětí nebo partnerky, vlastní sebevražda, uzavření partnerky do blázince, odnětí dětí

vyčerpávání – je prikazování někdy až nesmyslné práce, odpírání spánku, stravy, tekutin

citové týrání – zahrnuje permanentní nadávky, kritizování, sekýrování, vyvolávání pocitu viny za situaci, popíráním faktu násilím s tím, že oběti se něco zdá, občasným poskytováním laskavosti, odpíráním pozornosti, demonstrací milostného poměru s jinou osobou

ekonomické týrání – je zákaz získání nebo udržení zaměstnání, přidělování kapesného, přinucení žádat o prostředky na obživu, denodenní kontrola nákupů, znemožnění přístupu k rodinným příjmům nebo naopak neposkytování finančních prostředků na chod rodiny, vystavování rodiny hladu, chladu, nedostatku oblečení, hygieny, rozprodávání zařízení domácnosti, neplacení nákladů spojených s bydlením, nerespektování a popírání potřeb dětí

vydírání – nástrojem vydírání jsou zejména děti, jde o označování oběti za špatnou matku (otce), navádění dětí proti druhému rodiči, vulgární a násilné chování, pohružky, že v případě odchodu druhý rodič už děti neuvidí

zneužívání práv muže – muž zachází s obětí jako se služkou, nadřazené a povýšené chování, osvojení si práva o všem rozhodovat, být tím, kdo určuje role v domácnosti¹⁰ Pro dokreslení jsou v příloze č. 1 uvedeny případy, které byly nahlášeny Policii ČR v Č. Budějovicích.

Je řada teorií, které se zabývají zjištěním toho, proč k domácímu násilí dochází. První z teorií, které se **příčinami domácího násilí** zabývaly, byly jednofaktorové. Mezi ně řadíme:

psychologickou teorii – koncentrovala se na psychiku agresora a předpokládala, že příčiny domácího násilí leží v povahových vlastnostech pachatele, v poruše jeho osobnosti

biologicko-genetickou teorii – vysvětlovala pouze obecné predispozice k agresivnímu chování

¹⁰ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004

sociologickou teorii – koresponduje s generovou teorií, obě vnímají domácí násilí jako produkt typicky mužské společnosti a soudí, že násilí souvisí obecně s uplatňováním moci ve společnosti

Kahoun uvádí jiné teorie než Voňková, a to teoretické koncepce, které se většinou opíraly o analýzu výjimečných a ojedinělých případů. Z dnešního pohledu se jeví jako překonané, protože nejsou s to vysvětlit celé spektrum jevové pestrosti domácího násilí. Jejich hodnota spočívá spíše v tom, že mohou posloužit jako inspirace pro řešení skutečně extrémních, vyhraněných podob partnerského násilí.

V současné době dominují multifaktorové přístupy, které vyjadřují dnešní oficiální názor, že domácí násilí je složité a komplexně podmíněným jevem. V celkovém obrazu i v každém jednotlivém případě se uplatňují různé skupiny příčin. Jejich váha může být různá, může se měnit například v závislosti na vývojových tendencích společnosti. Mezi nejznámější **multifaktorové přístupy** řadíme:

makrosystém a domácí násilí – které je ve společnosti podporováno a udržováno hierarchií hodnot, která je založena na nadvládě a dominanci mužů. V tradiční společnosti v tomto duchu přežívá řada mýtů, které pomáhají ospravedlnit a bagatelizovat násilí mužů na ženě realizované uvnitř jejich soukromého partnerského vztahu

exosystém a domácí násilí – ekosystémem se rozumí bezprostřední sociální okolí jednotlivců, zahrnuje formální a neformální sociální struktury, se kterými přichází konkrétní osoba na své životní cestě do kontaktu. Tyto struktury určují a ovlivňují či přímo omezují chování jednotlivce. Konkrétními faktory, které přispívají ke zneužívání uvnitř rodiny, mohou být např. nezaměstnanost, nízký příjem, nízká vzdělanost komplikující dané osobě přístup k síti sociálních institucí

mikrosystém a domácí násilí – je reprezentován rodinou. Uvnitř této sociální jednotky mohou vzniknout takové konstelace situací okolností, které zvyšují náchylnost k propuknutí domácího násilí. K rizikům plynoucím z podstaty rodinného soužití se řadí privátnost (komplikuje uplatnění mechanismů sociální kontroly), právo na ovlivňování svých členů, předepsané role, obsáhlé, hluboké poznání druhých (partneři se obvykle dobře znají, dovedou vzájemně odhadnout své reakce a způsoby chování ve standardních i krizových situacích, vědí, co si k sobě mohou dovolit)

ontogenetická rovina – má nejbližší k původním psychologickým teoriím domácího násilí. Jeho příčiny hledá v individuálních charakteristikách pachatele, oběti a jejich vzájemné

reakce. Tyto koncepce předpokládají, že samotný pachatel prošel specifickým ontogenetickým vývojem, pravděpodobně se naučil řešit stresující a omezující situace agresivním chováním. Řadí se sem i názory, že pachatel prošel tíživým dětstvím.¹¹

Domácí násilí probíhá zpravidla cyklicky a může se opakovat i několik let. Kahoun uvádí tři hlavní fáze, které se neustále opakují, intervaly se mezi jednotlivými fázemi postupem času zkracují, intenzita násilí zpravidla roste. Útočník většinou v průběhu cyklů vymýšlí stále rafinovanější metody, jak svou oběť týrat.

1. fáze – období vystupňování napětí – neustálé kritizování, vyhrožování, zesměšňování apod.
2. fáze – samotný akt násilí – fyzický útok, sexuální útok, psychický nátlak, který má za cíl pokořit ženu, např. nedovolení celou noc usnout, přinucení svléknout se před přáteli apod.
3. fáze – dárky na usmířenou, odprošování na kolenou, pláč, sliby, že se nikdy nic podobného opakovat nebude, obviňování partnerky, že za to vlastně může ona apod.¹²

Obdobně cyklus domácího násilí charakterizuje Buriánek. V první fázi se objevují lehčí formy týrání, které se oběť snaží sama zlehčovat a někdy se za ně cítí spoluodpovědná. Délka tohoto období závisí také na zručnosti, s níž se oběť dokáže konfliktům vyhýbat a ustupovat partnerovi, nicméně narůstající tenze jednou přeroste v nekontrolovatelný výbuch násilí. Propuknutí násilí ve druhé fázi bývá většinou podmíněno buď vnějším faktorem, nebo pachatelovým momentálním psychickým stavem, a je tak pro oběť naprosto nepředvídatelné. Po incidentu obvykle následuje šok, kdy se oba partneři snaží čin racionalizovat a často také zlehčovat. Pokud se oběť vůbec odhodlá zavolat policii, bývá to zpravidla během této druhé fáze. Po vzpamatování z incidentu následuje různě dlouhé období, v němž se pachatel omlouvá, slibuje, že se násilí už nikdy nebude opakovat a snaží se oběť získat projevy lásky, oddanosti a dárky – proto se tato fáze označuje jako „líbánková“.¹³

¹¹ Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003

¹² Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003.

¹³ Buriánek, J., Kovařík, J., Zemmelová, P., Švestková, R., *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton 2006

1.2 Charakteristika pachatele domácího násilí

Domácí násilí jde napříč sociálně demografickým spektrem, je tedy nezávislé na materiálním zázemí rodiny, vzdělání, profesi a věku partnerů, a dokonce i na typu partnerského vztahu. V tomto smyslu tedy není možné vymezit typický profil pachatele. Přesto je možné vysledovat některé společné charakteristické znaky násilníka, které nemusejí být podmínkou, ale některé pouze agresory sbližují.

Chování násilníků se doma velmi liší od jejich chování na veřejnosti, tzv. **fenomén dvojí tváře** pachatelů domácího násilí. Oficiální, kontrolované a neagresivní chování je prezentováno ve veřejných situacích, v privátních situacích a pouze před partnerem se mění v různě zabarvené násilí. Většina agresorů se totiž ukrývá za určitý druh přetvářky, kdy v jednom okamžiku jsou velice milí a v následujícím momentu se změní v kruté a necitlivé tyrany.

Většina násilníků věří, že k násilí došlo kvůli nějakým vnějším důvodům. Mají nekonečný seznam ospravedlnění a zdůvodnění, proč museli jednat násilnický. Agresor se často vyznačuje vysokou mírou emocionální závislosti na partnerce a obává se, že ji ztratí. Tento potlačovaný strach vede ke stupňování vlastnického a panovačného chování. Násilnický partner má tendence násilí ve svých představách zmírňovat, popírat některé činy či frekvenci páchaného násilí. Toto odmítnutí mu umožňuje zbavit se odpovědnosti za své činy a zároveň ho chrání před objektivním hodnocením jeho životních skutečností.¹⁴

Podle Voňkové rozlišujeme **tři základní zdroje agresivního chování násilníka**:

- trvalé osobní založení, které je výrazně ovlivněno dědičností a výchovou
- drobná mozková poškození. V tomto případě násilník zpětně pociťuje lítost nad svým chováním, někdy může mít i amnézii na násilnou epizodu. Tuto poruchu lze ovlivňovat vhodnou léčbou u neurologa nebo psychiatra

¹⁴ Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003

- dyadické reakce, tj. vzájemné působení obou partnerů, střídá se provokace a reakce. V rané fázi se doporučuje párová terapie.

Násilníci pocházejí ze všech socioekonomických, etnických, rasových a náboženských skupin. Jsou extrémně žárliví a majetnickí, své partnerky kontrolují. Pokoušejí se partnerku izolovat od přátel a rodiny, zastávají tradiční představu o roli muže ve vztahu. Často je u pachatele násilí přítomen alkohol nebo jiné drogy. Pachatel zlehčuje závažnost způsobeného násilí.

Genderové teorie poukazují v současné době na dvě skutečnosti, které se vyskytují v anamnéze pachatelů domácího násilí:

- násilnickým mužům chyběla v dětství pozitivně vnímaná postava otce, a to buď v důsledku jeho fyzické nepřítomnosti, nebo proto, že se choval násilně,
- násilnickí muži žili v rodině s extrémně patriarchální strukturou.¹⁵

1.3 Charakteristika oběti domácího násilí

Ideální obětí podle Hirigoyenové¹⁶ je osoba svědomitá s přirozeným sklonem k sebeobviňování. Jedná se o osoby lpící na řádu v oblasti práce a sociálních vztahů, které se obětují pro své blízké a nerady přijímají, když jim někdo prokazuje službu. Lpění na řádu a snaha činit druhým dobře vede tyto osoby k tomu, že si nakládají v zájmu uchování dobrého svědomí nadprůměrné množství práce. Odtud pak získávají pocit, že jsou přetěžovány prací a úkoly až na samou hranici únosnosti. Takové špatně snášejí nedorozumění a netaktnost, snaží se o nápravu. V případě obtíží zesilují své úsilí, přetěžují se, cítí se událostmi zaskočeny, obviňují se, pracují čím dál více, únavou ztrácejí výkonnost. Může to vést až k sebeobžalobě. Oběti ve skutečnosti přebírají vinu druhého člověka. Agresoři přenášejí svou provinilost na své oběti prostřednictvím projekce. Stačí v průběhu útoku agresí popřít a oběti upadnou

¹⁵ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004

¹⁶ Hirigoyenová, M.F. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: Academia 2002

v pochybnost. Oběti doufají, že vysvětlováním a sebeospravedlňováním mohou napravit nedorozumění, a odmítají přijmout, že by si člověk neměl nechat líbit všechno, co dokáže pochopit nebo do čeho se dokáže vcítit. Manipulace probíhá o to lépe, že agresorem je osoba, které oběť věnovala svoji důvěru (otec nebo matka, manžel nebo manželka). Oběti mají navrch v tom, že odpouštějí nebo že nejsou mstivé. Agresor je frustrován. Jeho oběť se stává živou výčitkou a to ho nutně vede k tomu, aby ji ještě silněji nenáviděl. Když oběti jasně začnou označovat to, co pochopily, stávají se nebezpečnými. Proto musí být násilně umlčeny.

Hyrigoyenová uvádí dále **důsledky fáze ovládnutí** oběti agresorem. V průběhu fáze ovládnutí zaujímají oba protagonisté nejprve **ustupující postoj**, aby se vyhnuli otevřenému konfliktu. Agresor útočí v pouze malých a nepřímých náznacích a snaží se nejprve oběť vyvést z rovnováhy, aniž by vyprovokoval otevřený konflikt. Oběť ustupuje a podřizuje se v obavě z konfliktu, který by mohl skončit naprostým rozkolem. Jestliže oběť prvotní podrobení přijme, vztah mezi oběma aktéry se tím ustálí a stane se definitivním. Jakmile začne docházet k ovládnutí, oběti jsou z toho zmatené, neodvažují se nebo nevědí, jak by si mohly stěžovat. **Zmatení** vyvolává stres. Oběti často uvádějí, že v nich mnohem více vzbuzuje úzkost situace, v nichž si nejsou jisté, zda za ně nenesou částečnou odpovědnost, než otevřená agrese. Další fází je **pochybnost**. Jakmile se násilí projeví otevřeně a bez zábran, znamená to průlom do psychiky oběti, která na ně nebyla připravena, protože až dosud byla znecitlivěna v područí agresora. Jakmile se oběti ocitnou v pozici viníků, domnívají se, že za podobu vztahu nesou odpovědnost. Pocit provinění bývá často posilován okolím, které je také zmatené a zřídka umí oběť podpořit a přitom nesoudit. A agresivní jedinci dokážou před vnějšími pozorovateli obratně svést vinu na oběť. Agresor uniká před stresem nebo vnitřním utrpením, protože přenáší odpovědnost za všechny své poruchy na oběť. Ta nemá možnost úniku a po dlouhé řadě neúspěchů ztrácí odvalu. To zvětšuje její stres a posiluje v ní pocit marnosti nad dalšími pokusy o obranu. **Chronický stresový stav** se může projevit úzkostnou poruchou provázenou pocitem strachu, neustálým napětím a nespavostí. V dalším stádiu všechny oběti popisují **pocit strachu**. Jsou neustále ve střehu, pátrají po pohledech druhého. Poslední fáze vede oběť k **izolaci a osamění**. Skryté útoky jsou nepojmenovatelné. Jak popsat pohled plný nenávisti, násilí projevující se v náznacích? Oběti pochybují o pravdivosti vlastního vnímání a nejsou si jisté, zda nepřehánějí. Ocitnou se tak v paradoxní situaci, kdy hájí toho, kdo napadá, aby nepřilily olej do ohně.

Je namístě uvést také **typologii obětí**, které lze sestavit podle různých kritérií, např. podle chování, podle věku, podle vztahu, podle pohlaví, podle životního stylu. Uvedu nejpoužívanější dělení podle interakce obětí pachatel:

- zúčastňující oběť – potvrzuje teorii o násilných trestných činech, že pachatel a oběť se znají a že interakce mezi nimi motivuje pachatele, tzv. vztahové delikty
- nezúčastňující se oběť – nedochází ke vzájemné interakci mezi obětí a pachatelem, takže oběť nemá možnost vnímat ohrožení,
- provokující oběť – tato oběť podcenila nebezpečnost situace a záměrně nebo bezděčně se vystavila nebezpečí,
- latentní oběť – oznámení domácího násilí páchaného na obětech v rodinách a domácnostech naráží na emocionální bariéry a předsudky,
- nepravá oběť – je oběť, která se ocitla na nesprávném místě v nesprávnou dobu¹⁷

V závěru této podkapitoly uvedu **rizikové skupiny** lidí, které se mohou stát obětí domácího násilí.

Ženy

Problematika domácího násilí na ženách je především otázkou tzv. genderem podmíněného násilí. Gender je pojem odkazující v souvislosti s biologickými rozdíly na sociální rozdíly mezi muži a ženami, které jsou kulturně i sociálně podmíněné, mohou se tedy v čase měnit různě se jak v rámci jedné kultury, tak interkulturně. Genderové stereotypy provázejí celý život jedince a do značné míry konstruuji ve společnosti ženám rodinné i pracovní role. Násilí na ženách je jev historicky podmíněných nerovnoprávných mocenských vztahů mezi ženami a muži, které vedly k nadvládě mužů nad ženami a diskriminaci žen, a které bránily ženám plně se rozvinout.¹⁸

¹⁷ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004

¹⁸ Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003

Podle průzkumu Bílého kruhu bezpečí¹⁹ mezi konkrétní nejčastější příčiny násilí na ženách patří povahové založení partnera. Jako subjektivní předpokládané příčiny jsou alkohol, domácí neshody, psychická nemoc a z dalších momentů např. vliv rodičů, neúspěchy v práci, patologické hráčství, drogy, těhotenství.

Nabízí se také otázka, proč to týrané ženy snášejí a proč neodcházejí od svých agresivních manželů (partnerů). Haškovcová uvádí²⁰: „Většina žen, se za své zlé postavení stydí, a to jim brání samostatně a dospěle jednat, stejně tak jako požádat o pomoc.“ K tomu přistupují další faktory: týraná žena nechce opustit děti nebo nechce dětem „vzít“ otce, nemá kam odejít, nedovede řešit svou ekonomickou závislost a bojí se, že neužítí sebe, ani děti (nebo se jí to vysoce pravděpodobně podaří, ale na výrazně nižší úrovni), má obavy z reakcí okolí, které by jí ani neuvěřilo, ani nepochopilo a konečně se může upínat i k iluzorní představě, že se pachatel změní k lepšímu.

Muži

Role muže v rodině je historicky a kulturně vždy spojována s odvahou, silou a převahou, stejně tak jako se poměrně přísně oddělují mužské a ženské role. Násilí na muže je tedy ze společenského pohledu nepřijatelné a nekoresponduje s jeho úlohou a postavením jako hlavy rodiny. Pokud se již tento skutek stane, nastupují další zábrany a pocity studu, proto nebývají raději muži zveřejněny. Nejčastěji se projevuje násilí v době rozvodového řízení a s tím spojenými spory o svěření dítěte do péče. Další příčiny násilí na muže mohou být jiné. Nejčastěji alkoholismus na straně muže nebo navzájem, vzájemná nezralost partnerů ve vzájemném soužití, složitá ekonomická situace rodiny, obtížné bytové poměry, konflikty a stres. Nejčastější podoby násilí jsou zejména psychické týrání, méně fyzické násilí ze strany

¹⁹ Bílý kruh bezpečí. Domácí násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25].

Dostupné z <www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=298

²⁰ Haškovcová, H., *Manuál o násilí*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů 2004. s. 42.

ženy. Příčinou těchto násilných činů vůči muži jsou převážně dlouhodobé partnerské neshody a rodinné problémy.²¹

Děti

Děti, které jsou „předurčené“ k tomu, aby se staly obětí domácího násilí, jsou tzv. rizikové děti. Jde o děti předčasně narozené, s nízkou porodní váhou, fyzicky méně atraktivní, které vyžadují více pozornosti a náročné péče. Děti s obtížným temperamentem jsou charakterizovány zvýšenou plačtivostí, rychlým rozrušením bez možnosti rychlého utišení, nedostatkem adaptability. Tyto děti vyžadují větší pozornost, jsou neposedné, často se vztekají, nedokážou ovládnout své emoce. Porucha chování je zaviněna poškozením mozku při porodu nebo v těhotenství a odborně se jí říká porucha pozornosti s hyperaktivitou. Tyto děti jsou objektem agrese nejenom doma, ale často i ve škole. Navíc působí dojmem, že svoje chování neovládají záměrně, aby rozčílily okolí.

Kromě biologických rizikových faktorů je na straně dítěte celá řada jiných okolností. Například v případě pohlavního zneužívání nebezpečí ohrožení stoupá rovněž s mírou nepoučitelnosti a neinformovanosti dítěte o možnosti zneužití. Děti jsou navíc tradičně vychovávány k tomu, že musejí dospělého za každých okolností poslechnout. Dítěti, kterému nikdo nevysvětlí, jaké nebezpečí na ně může ze strany dospělých číhat, není schopné se bránit.²²

Dítě může být vedle sexuálního týrání a fyzického týrání poškozováno i psychickým týráním, zanedbáváním péče či citovou deprivací. To vedlo k přijetí širšího nového termínu „syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte“, pro který užíváme zkratku CAN.²³ Opomíjeným projevem psychického týrání dětí je pouhá přítomnost dítěte při domácím násilí mezi rodiči, na což upozorňuje světová zdravotnická organizace. Děti tak

²¹ Vykopalová, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého 2001

²² Pöthe, P. *Dítě v ohrožení*. 1. vyd. Praha: GplusG 1996

²³ Gjuríčová, Š., Kocourková, J., Koutek, J. *Podoby násilí v rodině*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad 2000

může poznamenat řada vývojových poruch, které se projevují v jejich chování, citech a v přizpůsobivosti.²⁴

Senioři

Podstatná u seniora je jeho soběstačnost, ale zároveň i míra ochoty zaopatřit sebe sama i domácnost vlastními silami. Jedná se o osobní hygienu, denní aktivity (oblékání, koupání, vyprazdňování, chůze po schodech atd.), rozlišování léků a schopnost pravidelně je užívat. V situaci, kdy senior přestane být soběstačný nebo se stane závislým, ho rodina začne vnímat jako člověka, který ji zatěžuje. Je mu přisouzena role starce obtěžujícího okolí.

Pro seniory je také velmi obtížné adaptovat se na změny v rodině. Zatěžuje je odchod blízkého člověka z rodiny, úmrtí v rodině, rozpad rodiny způsobený rozvodem a jiné zátěžové situace. A právě neshody a narušení těchto vztahů bývají nejčastější příčinou konfliktů. Mezigenerační problémy mají také nemalý podíl na zhoršení situace. Zejména jde o vztahy mezi prarodiči a vnoučaty.²⁵

Další příčiny týrání ze strany blízkého člověka uvádí Čírtková.²⁶ Pachatel může omezeně chápat své chování jako násilnické. Domnívá se, že za péči si zaslouží finanční prostředky svého rodiče, že osobě trpící např. demencí stačí bazální péče a nepotřebuje společnost, že takto postižený člověk nevnímá, jak se s ním zachází. Právě psychické násilí zahrnuje také vytváření sociální izolace a spolu se zneužíváním majetku a finančních zdrojů patří mezi nejčastější podoby týrání seniorů.

²⁴ Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003

²⁵ Buriánek, J., Kovařík, J., Zemmelová, P., Švestková, R., *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton 2006

²⁶ Čírtková, L., Vitoušová, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Grada 2007

Handicapované osoby

Osoby s fyzickou či mentální indispozicí jsou velmi snadnou obětí z několika důvodů. Prvním důvodem je snížená fyzická schopnost či možnost obrany, tedy dovolat se svých práv a pomoci ve společnosti, před agresí. Druhým důvodem často bývá vysoký stupeň závislosti indisponované osoby na agresorovi. Pro handicapované osoby je jejich rodina či blízký člověk jediným spojovacím článkem s okolím, jejich „náhradní ruce“, jediná společnost. Jde o závislost existenční. V mnoha případech je ztížená schopnost komunikace s okolním prostředím, a to buď na základě smyslového postižení, nebo mentální indispozice. Taková oběť např. neumí, nebo není schopna podat popis pachatele, nerozezná nebezpečnost situace a podobně. U obětí s mentálním postižením navíc existuje faktor důvěřivosti a nezkušenost v lidských vztazích, rozpor mezi vývojem pohlavních znaků a rozumovou úrovní, menší svědecká věrohodnost a snadná ovlivnitelnost, dezorientovanost v běžném životě. Nelze zapomenout i na další důležité faktory, a to nízké sebevědomí oběti vyplývající s její tělesné indispozice, neschopnost samostatného jednání u osob s mentálním postižením, předsudky veřejnosti, neznalosti intimní zóny při komunikaci, vliv psychofarmak, opoždění morálních aspektů.²⁷

²⁷ Informační portál RODINA. Oběti domácího násilí. [online] 2008 [cit. 2008-01-10]. Dostupné z <<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>

2. Důsledky domácího násilí pro oběti

Výzkumy i praxe dokázaly, že z psychologického hlediska je újma způsobená trestným činem úvodním dějem, na které navazují další zraňující události. Tento proces zraňování a poškození jedince se označuje viktimizace. Viktimizace začíná, ale zpravidla nekončí, vlastním útokem na oběť.²⁸

2.1 Primární viktimizace

Primární viktimizace je zcela na konto pachatele. Při procesu viktimizace se v rámci primární viktimizace, rozlišují tzv. **primární rány**. Ty se projevují jako fyzická, psychická, emocionální či finanční újma.²⁹

Emocionální újma je psychickou záležitostí, kterou oběť cítí, aniž by došlo k narušení tělesné integrity nebo poškození či ztrátě majetku. Jsou to především následky ztráty pocitu bezpečí v nejbližším okolí, pocitu důvěry v osoby blízké, ztráta pocitu autonomie, faktu, že mohu o sobě rozhodovat, že mohu volit různé způsoby svého jednání a že jsem schopen vlastní aktivitou usměrňovat svůj život. Navíc oběť trpí vnitřním pocitem zneuctění a klade si otázku: „Proč právě já?“

Při narušení fyzické integrity hovoříme o **fyzické újmě**. Počíná lehčími zraněními a konče těžkým ublížením na zdraví či usmrcením. Při **újmě finanční** jde o poškození či ztrátě majetku, ale též ušlý zisk či náklady na léčení.²⁸

Šok se řadí k **újmě psychické**. Vzniká v momentě, kdy si oběť agrese uvědomí, je vyvedena z míry, zraněna a svět se jí zhroutl. Závažnost tohoto traumatického šoku vzrůstá z momentu překvapení a z nepřipravenosti oběti, která je z důsledku toho, že se ocitla

²⁸ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004

²⁹ Čírtková, L., Vitoušová, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Grada 2007

v područí agresora.³⁰ Na hrozbu mohou reagovat oběti dvojím způsobem: podřídit se a akceptovat dominanci nebo se vzbouřit a bít se za možnost odchodu. Rozchod je záležitostí obětí, nikoliv agresorů.

2.1 Sekundární viktimizace

Následuje proces sekundární viktimizace, který přináší tzv. **sekundární rány**, které z pohledu práva nemají žádné materiální znaky. Pro integritu osobnosti a její psychickou pohodu jsou ale rozhodující. Jde především o **pocit nespravedlnosti**, ke kterému může zavdat příčinu již nutnost oznámit a dát souhlas se zahájením trestního stíhání osoby blízké. V případech domácího násilí probíhá často i řízení o rozvod manželství a o tom, komu budou děti svěřeny do péče.

Dalším pocitem, kterým oběť trpí při sekundární viktimizaci je **pocit provizoria**, ve kterém se, obvykle, žena a dítě nacházejí při eventuálním umístění v azylu, zatímco násilný partner setrvává v bytě. V této situaci, by se oběti mělo dostat sociální pomoci. Jde o poradů, jak postupovat dále, o emocionální podporu. Tyto aktivity by postupně měly vést ke zhojení nevýhodné sociální, ekonomické i právní situace, ve které se oběť ocitla. Někdy, dříve nebo později, lze dosáhnout úplné společenské rehabilitace.³¹

2.2. Terciální viktimizace

Někdy to však není možné a nastupuje fáze terciální viktimizace, kdy se oběť s traumatem nevyrovná po celý život. U řady obětí se setkáváme se soucitem s pachatelem a potřebou a ochotou mu pomáhat. Je to především ještě větší strach z utrpení, který je silnou emocí, jež ochromuje a obvykle brání oběti odejít. Dále je zde pocit studu, zneuctění, pocit

³⁰Hirigoyenová, M.F. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: Academia 2002

³¹ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004

nespravedlnosti. Strach ze sociální izolace a společenského nepochopení a odsouzení. V literatuře je popisován **syndrom připoutání** vyznačující se loajalitou k násilníkovi, neschopnost vyhledat pomoc venku, opustit vztah.

Oběti mohou mít pocit ponížení a ztráty lidské důstojnosti, zejména při netaktním až nedůstojném průběhu vedení trestního řízení. Je tu i snaha přenést část odpovědnosti za spáchaný trestný čin na oběť. Je to podvědomá ochrana okolí před soucitem s obětí. Výsledným pocitem předchozího dění je pocit izolace, která z části vychází i z postojů samotné oběti. Společnost se stáhla do pozadí a člověk ve světě stojí sám.

3. Pomoc obětem domácího násilí

Oběť domácího násilí potřebuje pomoc, aby se mohla navrátit do normálního života, získat ztracené sebevědomí a jistotu, schopnost rozhodovat se a postarat se o sebe, případně o děti. Umět se radovat a odpočívat bez pocitu strachu a ponížení. Pomocnou ruku nabídne celá řada odborníků, ale důležitá je také spolupráce a snaha samotné oběti.

3.1 Svépomocný program

Svépomocný program pro oběti domácího násilí zahrnuje sedm kroků na sebe navazujících a předpokládá spolupráci a zájem oběti o nápravu.

1. krok: požádat o podporu

Lidé, až na vzácně se vyskytující výjimky, nejsou schopni přežít větší stres nebo udělat významnou změnu ve svém životě bez pomoci ostatních. Pomocná ruka představuje citový zájem, kterým je aktivní naslouchání, prostředky k pomoci znamenají udělat pro danou osobu něco konkrétního a informační podpora nabízí dotyčné osobě návod, co by měla příště dělat. Je nutné sestavit si podpůrný tým, tedy seznam lidí, o nichž si myslíme, že nás budou podporovat.

2. krok: udělat si jasno

Dokud se dva lidé milují, myslí si, že láska převáží i ve vztahu se zlostnou osobou. Vždyť si musí uvědomit, jak moc takovou osobu milujeme a ta na hněv zapomene. Tyto mýty mohou

přetrvávat, ale cílem je pomoci člověku změnit takové smýšlení a nahradit ho realističtějším uvažováním.

3. krok: stanovit meze

Nutné je, aby lidé byli také trochu sobečtí a mysleli i na své stálé zdraví a blahobyt. Dbát na svoji bezpečnost. Nechat si poradit od terapeuta.

4. krok: neusnadňovat hněv

Chování každého člena vztahu ovlivňuje a je ovlivňováno chováním toho druhého. Proto platí: přestat se neustále omlouvat, mlčeti není vždycky zlato, nezlehčovat účinky hněvu svých blízkých, nebýt stále tak dobrými posluchači, být informovaný, na počátku vztahu být neznalý je pochopitelné, ale v dalších letech pošetilé, nebýt stále tak hodný.

5. krok: neodpovídat na hněv hněvem

Lépe než reakce na hněv je odpověď. Ta vzniká po zralé úvaze, máme ji pod kontrolou.

6. krok: očkování proti stresu

Při hněvivém střetu je nutné držet se jádra problému a nenechat se odvést od jeho řešení, nepodléhat emocím a nedat se přemoci rozčilením.

7. krok: když všechno ostatní selže

K ukončení vztahu dává podnět nezlostný partner, když utrpení přesáhlo meze. Ukončení problematického vztahu doprovází smutek, zármutek, který může přerůst v depresi. Lépe je vybrat si smutek, než strach.³²

3.2 Krizová intervence

Krizovou intervencí rozumíme specializovanou pomoc osobám, které se ocitly v krizi. Patří sem různé formy pomoci, které mají jedinci navrátit narušenou psychickou rovnováhu. Krizová intervence zahrnuje především **pomoc psychologickou**, která spočívá v pomoci terapeutické zaměřením na problém a jeho řešení. Dále je to **pomoc lékařská** představuje

³² Gentry, W.D. *O lásce a hněvu*. 1. vyd. Praha: Ikar 2007

psychiatrickou, medikamentózní pomoc, případně krátkodobou hospitalizaci. V rámci **sociální pomoci** se odborníci zaměřují okamžitým zásahem na osoby, které jsou v akutní krizové situaci. A v neposlední řadě je to **pomoc právní**, kterou poskytuje v omezeném rozsahu i sociální pracovník, ale spadá především do kompetencí právníků.

Krizová intervence je dlouhodobý proces, který probíhá mezi pracovníkem krizové intervence a klientem. Při shromažďování informací dochází mezi nimi k navázání emocionálního kontaktu. Postupně vzniká plán, jak situaci řešit a zda existují osoby, které mohou klienta podpořit.

O jaké formy krizové intervence může jít lze klasifikovat například podle typu kontaktu krizového intervenanta s klientem:

ambulantní pomoc – klienti se osobně dostaví do ambulance (poradny, krizového centra)

hospitalizace – krátkodobé umístění klienta na lůžko v krizovém centru, kdy klientův stav neumožňuje setrvání v domácím prostředí

terénní a mobilní služby – přenesení procesu krizové intervence na místo, kde se nachází osoba v krizi, např. domov, ulice

Krizová centra jsou instituce, které poskytují primární intervenci. Kromě krizových lůžek poskytují ambulantní služby, provozují linky důvěry. Nabízí ambulantní pomoc dětem a jejich rodinám nacházející se v obtížné životní situaci, například rozvod, špatná komunikace v rodině, výchovné problémy v rodině, domácí násilí, týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Provádí též prevenci v základních a středních školách, přednáškovou činnost, vědeckou a výzkumnou činnost.

Dále jde o **telefonickou pomoc** a získání informací prostřednictvím **internetu**, který klienti volí pro zachování anonymity.³³

³³ Špatenková, N. a kolektiv. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada 2004

4. Právní rámec ochrany před domácím násilím v ČR

Trestní postih pachatelů domácího násilí je v České republice možný na základě právního systému. Základem je Ústava a Listina základních práv a svobod, které stanoví základní práva, svobody a stanoví zásady, na kterých je právní řád postaven. Stát má za povinnost chránit základní práva a svobody svých občanů, a proto nesmí tolerovat porušování těchto práv a svobod.

Zákony, které nejčastěji posuzují akty domácího násilí:

Zákon č. 283/2008 Sb., o policii České republiky umožňuje policistům zajistit podezřelou osobu na dobu 24 hodin (§ 14) a dále oprávnění k otevření bytu, ve kterém se násilí odehrává, protože může být ohrožováno zdraví nebo život oběti (§ 21).

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon vymezuje nejčastější trestné činy, které mohou být páčány v rámci domácího násilí. Jde například o zanedbání povinné výživy (§ 213), týrání svěřené osoby (§ 215), ohrožování mravní výchovy mládeže (§ 217), úmyslná těžká újma na zdraví (§ 222), omezování osobní svobody (§ 231), pohlavní zneužívání (§ 242 a § 243), neoprávněný zásah do práva domu, bytu nebo nebytového prostoru (§ 249a).

Zákon č. 91/2004 Sb., kterým se novelizuje trestní zákon, upravuje skutkovou podstatu trestného činu týrání osoby, která žije ve společně obývaném bytě nebo domě (§ 215a).

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ukládá státním orgánům, právníkům a fyzickým osobám povinnost oznámit státnímu zástupci nebo policejním orgánům, pokud mají podezření, že byl spáchán trestný čin (§ 8). Poškozený má podle tohoto zákona nárok na náhradu škody obviněným (§ 43).

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích označuje jako nejčastějšími přestupky, se kterými se můžeme setkat v situacích domácího násilí, přestupky proti občanskému soužití (§ 49) a také přestupky proti veřejnému pořádku (§ 47).

Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytování peněžité pomoci obětem násilné trestné činnosti, opravňuje Ministerstvo spravedlnosti do jednoho roku ode dne, kdy se oběť dověděla o škodě, kterou způsobil trestný čin, poskytnout pomoc na základě žádosti oběti jménem státu (§ 9).

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, opravňuje oběť, aby byla osvobozena od soudních poplatků a záloh (zcela nebo zčásti) v případech, kdy má nedostatek finančních

prostředků a špatnou sociální situaci a za podmínky, že nejde o svévolné a bezúspěšné uplatňování práva (§ 138). Oběť může za těchto podmínek požádat o stanovení právního zástupce, a to i v případě, je-li to nutné z důvodu ochrany jejích zájmů (§ 30). V občanském soudním řádu je důležitá možnost poskytnout nezletilým účinnou ochranu, jestliže se dítě ocitlo bez jakékoliv péče, nebo je jeho vývoj a život nepříznivě narušen a ohrožen. Návrh na předběžné opatření podává úřad obce (§ 76a).

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, chrání dítě v případech, kdy rodič nevykonává řádně povinnost uloženou zákonem, zneužívá ji nebo zanedbává, hovoříme o zásahu do rodičovské zodpovědnosti (§ 44).

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Samo dítě může požádat o pomoc, a to i bez vědomí rodičů nebo jiných osob, kterým bylo svěřeno do péče.

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Jedná se zejména o Zákon o Policii České republiky, kdy byl doplněn velmi důležitý právní institut, tzv. „vykázání“ (§ 21a). Tento paragraf umožňuje policistům dočasně vykázat násilnou osobu z obydlí, které obývá společně s obětí, a zakázat jí vstup do vymezených prostor.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ukládá intervenčnímu centru nabídnout osobám ohroženým násilným chováním pomoc na základě doručení rozhodnutí o vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Tato pomoc spočívá v poskytnutí sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práva, oprávněných zájmů ohrožené osoby a při obstarávání osobních záležitostí. Vedle těchto činností poskytuje intervenční centrum také ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy.³⁴

³⁴ ASPI-Server 10.144.34.30:6665- stav k 18.11.2008

5. Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí v České republice

Mezi instituce, které poskytují v České republice pomoc obětem domácího násilí, řadíme státní instituce i soukromé neziskové instituce.

5.1 Ministerstvo spravedlnosti

V důsledku škody na zdraví způsobené trestným činem může dojít ke zhoršení sociální situace oběti trestného činu. Stát poskytne v souladu se zákonem č. 209/1997 Sb., takové oběti peněžitou pomoc. Peněžitou pomoc poskytne také osobám pozůstalým po osobách zemřelých následkem trestného činu, pokud je pozůstalý rodičem, manželem nebo dítětem zemřelého a současně s ním v době jeho smrti žil v domácnosti. Peněžitá pomoc se vztahuje i na osoby, kterým zemřelá osoba poskytovala výživu nebo jí byla povinna poskytovat. Peněžitá pomoc spočívá v jednorázovém poskytnutí částky k překlenutí zhoršené sociální situace, kterou trestný čin způsobil.

Žádost o poskytnutí uplatní oprávněná osoba na základě vyplnění dotazníku, který má předepsanou formu. Dotazník pro účely posouzení žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti podá oprávněná osoba u Ministerstva spravedlnosti do jednoho roku, kdy se oběť dověděla o způsobené škodě, jinak její právo zaniká. Šetření ve věci žádosti o peněžitou pomoc není zpoplatněno. Tato možnost pro oběti nebo pozůstalé po obětech trestných činů platí od 1. července 2006.³⁵

³⁵ Ministerstvo spravedlnosti. Poskytnutí pomoci obětem trestné činnosti [online] 2008 [cit.2008-09-25]. Dostupné z <<http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&k=2636&page=1&d=106380>>

5.2 Policie České republiky

Protože policie pracuje 24 hodin denně, s největší pravděpodobností je první, kdo přijde s oběťmi domácího násilí do styku. Proto je kontakt oběti a policie rozhodující pro vyrovnání se se vzniklou situací. Policie prodělává výcvik k problematice dopadu násilné trestné činnosti na oběti, a to v následujících oblastech: trauma způsobené viktimizací, vcítění se do situace obětí domácího násilí, emoční „první“ pomoc, jak zacházet s oběťmi domácího násilí v praktických situacích, zacházení se specifickými kategoriemi. Dále oběť informuje o jejích právech, předá oběť do péče organizací, které zajišťují základní služby.³⁶

Na místě je znovu se podrobněji zastavit u zákona č. 135/2006 Sb., který zakotvil nové oprávnění Policie ČR v podobě institutu vykázání a tím i nový způsob řešení domácího násilí. Od 1. ledna 2007 je policie oprávněna násilnou osobu ze společného obydlí vykázat. **Vykázání je preventivním opatřením směřujícím k ochraně ohrožených osob.** Jednání násilné osoby může být nadále vyšetřováno v rámci trestního řízení, lze-li jednání kvalifikovat jako trestný čin, nebo je prováděno přestupkové řízení. Policie je oprávněna vykázat násilnou osobu, současně s tím zákaz vstupu do společného obydlí a jeho bezprostřední okolí na dobu 10 dnů.

Ohroženou osobu policie poučí o možnosti využít psychologické, sociální nebo jiné služby v oblasti domácího násilí a předá kontakty na pomáhající instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem. Policie má povinnost do 24 hodin od vstupu do společného obydlí vypracovat písemné vyhotovení rozhodnutí o vykázání a doručit krajskému intervenčnímu centru. Pracovníci intervenčního centra bezodkladně kontaktují ohroženou osobu a nabídnou jí pomoc. Tato pomoc zahrnuje psychologicko-sociální pomoc a pomoc při uplatňování práv ohrožené osoby.

Policie provede do 3 dnů od vydání vykázání kontrolu, zda rozhodnutí dodržuje vykázaná i ohrožená osoba. Jestliže vykázaná osoba nerespektuje rozhodnutí o vykázání a

³⁶ Dufková, I., Zlámal, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. Pracovní manuál*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra 2005

zdržuje se ve společném obydlí či v bezprostředním okolí, dopouští se přestupku. V případě, že by porušovala rozhodnutí o vykázání opakovaně, dopouští se trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí.³⁷

5.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Lidem v nepříznivé životní situaci, mezi které se řadí i osoby ohrožené domácím násilím, je poskytována řada **sociálních služeb**. Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, poskytnutí informací, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů. Cílem služeb je dále podporovat rozvoj nebo alespoň zachování soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život, dále snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů.

Informace o sociálních službách a jejich poskytování lze získat na městských, případně obecních nebo krajských úřadech (odbory sociálních věcí), v občanských nebo jiných specializovaných poradnách anebo přímo u poskytovatelů sociálních služeb. Obce a kraje dbají na vytváření vhodných podmínek rozvoje sociálních služeb, dokonce sami zřizují organizace, které sociální služby poskytují. Mezi další významné poskytovatele sociálních služeb patří nestátní neziskové organizace a fyzické osoby a také ministerstvo práce a sociálních věcí je zřizovatelem specializovaných ústavů sociální péče.

Nezbytné je také uvést některé druhy sociálních služeb, které mohou být poskytovány osobám ohrožených domácím násilím. Řadíme mezi ně **sociální poradenství**, které je součástí všech druhů sociálních služeb. Odborné sociální poradenství zahrnuje například

³⁷ Policie. Akce a projekty. Domácí násilí. [online] 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z <www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=21030480&docType=ART&chnum=11&lang=cs>

občanské poradny, manželské a rodinné poradny, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, sociálně právní poradenství pro seniory. Tyto služby zahrnují poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů a jsou poskytovány bezúplatně. Další služby poskytované osobám v nepříznivé životní situaci na přechodnou dobu jsou **azylové domy**. Služba obsahuje poskytnutí stravy, ubytování, pomoc při prosazování práv a zájmů, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti. Služba je poskytována za úplatu. **Telefonická krizová intervence** je soubor metod a technik krizové práce s klientem v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou a ohrožující. Telefonický kontakt pracoviště telefonické krizové intervence s klientem je jednorázový nebo opakovaný. **Sociálně aktivizační služby** pro rodiny s dětmi jsou poskytovány rodině s dítětem, u které existují rizika ohrožení jeho vývoje v důsledku dopadů dlouhodobě obtížné sociální situace, kterou nedokážou rodiče sami bez pomoci překonat. Služba obsahuje výchovné, vzdělávací, aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutickou činnost a pomoc při prosazování práv a zájmů. Služba se poskytuje bezúplatně.³⁸

5.4 Veřejná správa

Orgány veřejné správy a samosprávy se významnou měrou podílejí na pomoci lidem v tíživé životní situaci, tedy i obětem domácího násilí nebo potencionálním obětem, kdy je možné pomoci a zabránit závažnějšímu, zdraví ohrožujícímu chování ze strany pachatele. Mezi nejvýznamnější patří zřizování intervenčních center.

Intervenční centrum je specializovaným zařízením, které podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, poskytuje sociální služby v rovině sociální prevence. Jde o odbornou sociálně právní pomoc ohroženým osobám a spolupráci s dalšími navazujícími

³⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Kdo pomáhá obětem domácího násilí [online] 2008, poslední revize 15.5.2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/5002/komentar.pdf>>

službami sociální a zdravotnické záchranné sítě v regionu. Podmínkou je registrace u krajského úřadu v daném kraji, v samostatné působnosti krajů podle zákona č. 129/2000 Sb. a zákona č. 250/2000 Sb. Financování intervenčních center je z dotací ze státního rozpočtu na podporu poskytování služeb sociální péče a sociální prevence na území kraje prostřednictvím rozpočtu krajů podle zákona č. 218/2000 Sb. Dotace se poskytují v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Tyto dotace poskytuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ze svého rozpočtu jako účelově určené dotace přímo poskytovatelům, popřípadě územně samosprávným celkům. Intervenční centra poskytují sociální služby osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném obydlí: bezprostřední individuální psychologickou a nehmotnou sociální pomoc ambulantní, terénní nebo pobytové povahy. Zprostředkovává poskytnutí následné pomoci lékařské, poradenské, psychologické i právní, sociálně terapeutickou činnost, obstarávání osobních záležitostí. Zajišťuje spolupráci a vzájemnou informovanost poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie ČR a obecní policie, ostatními orgány veřejné správy. Intervenční centra vznikla v roce 2007 v každém kraji. Jejich pracovníci absolvovali opakovaná odborná školení a praktické výcviky, jsou povinni zachovávat mlčenlivost. V souvislosti se sdílením citlivých osobních údajů občanů jsou napojena na útvary Policie ČR prostřednictvím krajských správ Policie ČR. Intervenční centra jsou povinna poskytnout pomoc všem osobám ohroženým domácím násilím, tzn. nejen těm, o kterých se dozví od Policie ČR na základě vykazání, ale také těm, kteří se na intervenční centra obrátí tzv. přímo z ulice.³⁹

Orgány sociálně právní ochrany dětí hrají významnou úlohu především v případech neshody rodičů o podstatných věcech, které se týkají dítěte a při úpravě poměrů dětí, jejichž rodiče nežijí spolu. Právní zásady jsou zakotveny v zákoně č. 359/1999 Sb. o sociálně právní

³⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Kdo pomáhá obětem domácího násilí [online] 2008, poslední revize 15.5.2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/5002/komentar.pdf>

ochraně dětí. Do péče těchto orgánů spadají děti, jejichž výchova je vážně ohrožena nebo narušena. V situaci domácího násilí jde vždy o vážné ohrožení závadovými projevy jednoho z rodičů, výchovnou nezpůsobilostí rodiče a jeho asociálním jednáním.⁴⁰ Orgánem sociálně právní ochrany dětí bývají nejčastěji městské úřady. V některých konkrétních záležitostech však jako orgány sociálně právní ochrany dětí vystupují též krajské úřady a obecní úřady nebo ministerstvo práce a sociálních věcí.⁴¹

Osoby, které potřebují radu, pomoc se mohou obrátit na celou řadu poraden, které jsou zřízeny v místě jejich bydliště. Informace o nich lze získat v čekárnách u lékařů, na policii, na magistrátu města, obecním úřadě atd. Mezi nejznámější poradny, řadíme **psychologické poradny**, které se dále člení podle typu poskytovaných služeb na střediska pro rodinu a mezilidské vztahy. Ty poskytují ambulantní poradenské, diagnosticko-terapeutické služby zaměřené na řešení problémů v rodinných, partnerských vztazích a problémů osobních. **Poradny pro ženy a dívky v nouzi** poskytují sociální poradenství, pomoc v krizových situacích, psychoterapie, pomoc při zprostředkování bydlení, zaměstnání, odborné konzultace, doprovod na úřady, terénní práce se sociálně slabou rodinou. **Občanské poradny** poskytují bezplatnou, nezávislou a důvěrnou pomoc, praktické a věcné informace o tom, jaké jsou práva a povinnosti občanů, kontakty na organizace zaměřené na odbornou pomoc.

Nezastupitelnou úlohu mají **linky důvěry**. Mají non stop provoz včetně nedělí a svátků, poskytují anonymní bezplatnou telefonickou krizovou intervenci, a to pouze odborníci, které se obdobné problematice věnují profesionálně a pracují pouze externě. Jedná se o lékaře, psychology, pedagogy a zkušené sociální pracovníce. Celý tým prošel kurzem krizové intervence a v dalších odborných seminářích si vědomosti dále doplňují. Linky důvěry jsou zaměřené na děti, mládež a dospělé, kterým pomáhá orientovat se v jejich problémech a trápeních. Tímto přístupem má i preventivní charakter.

⁴⁰ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004.

⁴¹ Rodina u soudu. [online] 2008 [cit. 2008-12-19]. Dostupné z <http://rodina.u.soudu.mjblog.info/vyklad-pojmu-organ-socialne-pravni-ochrany-deti>

5.5 Nestátní neziskové organizace

Poskytování pomoci obětem domácího násilí je v současné době prioritou celé řady především nestátních neziskových organizací. Výraznou roli v systému pomoci obětem násilí hrají následující organizace:

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, který se zabývá problémem domácího násilí zahrnující všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí páchaného mezi jednotlivými členy rodiny, naprosté většině mezi partnery. Od září 2001 provozuje specializovanou anonymní telefonickou krizovou linku pro oběti domácího násilí DONA.

ROSA je informační a poradenské centrum pro ženy – oběti domácího násilí. Ženám je poskytováno psychosociální poradenství, a to opakovaně. Lze nabídnout také krizové ubytování v azylových domech, a co je důležité – s utajenou adresou.

ELEKTRA je další z nevládních neziskových organizací, jejím posláním je podpora a poskytování služeb dospělým ženám, které se staly obětí pohlavního zneužívání.

ACORUS je psychosociální centrum se sídlem v Praze, které pracuje s rodinami v krizi, zapříčiněné partnerskými vztahy zatíženými násilím, poskytuje azylové ubytování pro oběti domácího násilí, psychoterapii, workshopy pro pracovníky pomáhajících profesí.⁴²

CHARITA ČR provozuje větší počet azylových domů pro matky s dětmi v nouzi, a to po celé České republice

DIAKONIA ČESKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ provozuje linky důvěry ve všech krizových situacích včetně domácího násilí a azylový dům pro ženy s dětmi v krizové situaci

RŮŽOVÁ LINKA poskytuje poradenství pro děti v krizi, provozuje ji Čs.společnost na ochranu dětí při 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy⁴³ (příloha č. 2 a č. 3)

⁴² Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003.

⁴³ Conwayová, H. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potenc.oběti zák.č.135/2006*. Praha: Albatros 2007

6. Prevence domácího násilí

V rámci problematiky domácího násilí hraje bezpochyby velkou roli **výchova**. Vědecké studie prokazují, že kontakt s násilím v dětství zvyšuje riziko, že dítě bude v dospělosti také agresivní. Násilné chování se v prvopočátcích projevuje mezi vrstevníky ve škole, později potom v partnerském vztahu. Dítě pravděpodobně nemělo zkušenost s tím, že svůj názor nebo svou vůli může prosadit klidnou cestou, nebo si na základě brutálního chování v rodině vytvořilo názor, že násilí a ponižování je naprosto běžnou záležitostí.

Násilí vede pouze a jenom k dalšímu násilí. U chlapců, kteří byli sami oběťmi násilí, existuje větší pravděpodobnost, že budou mít v dospělosti také sklony k agresivitě. U dívek je tomu jinak. Řada žen se v dětství, která se v dětství setkala s násilným chováním, si nakonec vyberou samy muže agresivního a jsou dále oběťmi domácího násilí. Skutečnost, že se z oběti později stane pachatel, anebo že oběť zůstane i v dospělosti, je pravděpodobná. Zabránit tomu lze, když děti násilí uchráníme. To záleží na názorném předvedení, jakým způsobem má dítě agresi předcházet, správně dítě motivovat k tomu, aby vedlo v dospělém věku klidný a harmonický partnerský vztah. Takový vztah je založený na vzájemném respektu a není postavený na hře o moc, dominanci a podřízenost.

Důležitou roli hrají v dětství také **představy a zvyky dospělých**. Z běžného života víme, že u každého pohlaví je kladen důraz na společensky uznávané a vžité prvky. Chlapci mají větší sklony k dobrodružství, zvědavosti, schopnosti prosadit se. Důraz na kompetenci, komunikaci a schopnost empatie, dále zdrženlivost, schopnost přistupovat na kompromisy, citlivost a starostlivost jsou doménou dívek a žen. U chlapců by tyto rysy byly považovány spíše za slabost. Tyto uvedené odlišné charakteristiky mužů a žen nejsou vrozené, ale výsledkem očekávání ze strany společnosti a její výchovou. Takému **stereotypnímu rozdělení rolí** a vlastností může zabránit opět výchova, proto závisí na přístupu rodičů, vychovatelů, učitelů. Nutné je změnit názor na klasické chování a rozdělení mužů a žen ve společnosti. Schopnost spolupráce, prosadit se, vcítit se do ostatních a přitom zůstat sebejistý jsou vlastnosti, které

nesouvisí s naším pohlavím. Jsou ale důležité a předpokladem pro vytvoření společnosti, která nebude tolerovat a bude odmítat násilí, strach a dominanci mezi pohlavími.⁴⁴

6.1 Sociální intervence

Sociální pracovníci pomáhají lékařům při vyhledávání a diagnostikování případů domácího násilí, tzn. v případech, kdy se objeví známky týrání, zanedbávání a špatného zacházení. Sociální pracovníci provádí například sociální šetření v místě bydliště při podezření lékaře na násilné chování.⁴⁵

Hlavním cílem prevence a intervence totiž není stíhat a potrestat pachatele, ale pomoci stopnout násilné incidenty vhodným zásahem zevnějšku. Prevence a intervence garantovaná státem by měla začít u tří uzlových bodů, kterými jsou informovanost, ochrana oběti a konfrontace pachatele s oficiální reakcí. Povinnost chránit oběť před fyzickým útokem přešla v souvislosti se zákonem 135/2006 Sb. o institutu vykazání v plném rozsahu na policii. Další formy ochrany a podpory oběti je poskytování informací v oblasti právní a sociální, kterou zajišťují instituce financované státem a provázané ve své činnosti s nestátní sférou.

Strategie intervence směřující k pachateli je založena na myšlence netolerování domácího násilí. Agresor musí pocítit, že jeho chování je nežádoucí a nebude tolerováno. Za násilné chování ponese plnou zodpovědnost agresor nikoli oběť. Násilí vůči blízké osobě je nepřípustné a neomluvitelné za jakýchkoli okolností.⁴⁶

Nejdůležitějším preventivním bodem je **informovanost**. V posledních letech se informovanost široké veřejnosti o problematice domácího násilí výrazně zvýšila. Informace se

⁴⁴ Buskotte, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press 2008.

⁴⁵ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál 2005.

⁴⁶ Čírtková, L., Macháčková, R., Vitoušová, M. *Domácí násilí. Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí 2002.

objevují ve všech možných podobách v médiích a zejména občanská sdružení zajišťují osvětu veřejnosti v této věci. Výrazným posunem je zřízení nonstop telefonické linky DONA pro oběti domácího násilí provozované od 11. září 2001 Bílým kruhem bezpečí. Nesmíme zapomenout na odbornou veřejnost, kterou reprezentují policisté, soudci, legislativci, lékaři, pracovníci sociálně právní ochrany dětí, kurátoři, státní zástupci, učitelé. V posledních letech probíhá řada informačních, školicích a diskusních projektů, které pořádají neziskové nestátní organizace i stát. Mezi projekty státu patří například Informační kampaň vlády České republiky ve spolupráci s Úřadem zmocněnce pro lidská práva a za podpory ministerstva vnitra a ministerstva práce a sociálních věcí. Cílovou skupinou těchto kampaní je především dospívající mládež. Pod záštitou ministerstva vnitra České republiky bylo realizováno šest kulatých stolů zaměřených na řešení problematiky omezení domácího násilí v českých podmínkách. Výstupem byl návrh modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmu, které spojují zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí.⁴⁷

6.2 Poradenství

Poradenství má nezastupitelnou úlohu, protože znamená pro klienty jakési nastavení hodnot, znovunabytí vlastních rolí, respektu a rovnováhy. Poradenství může znamenat dodání síly, pomůže vidět dovednosti, které má, sílu, kterou klient oplývá. Pomůže vidět věci pozitivní, ne negativní. Úkolem poradce je učinit klienta nezávislým, dodat mu sílu, aby krácel sám.

Existuje celá řada různých poradenských metod, mezi které řadíme například:

⁴⁷ Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004.

kognitivní proces – oběť se dívá na určitou událost a vidí důsledky, které podle ní budou následovat. Poradce na oběť působí tak, aby se dívala na událost jinak, mění její myšlenkové procesy a umožní jí, aby sama došla k jinému závěru,

neurolingvistické programy – tato forma poradenství je zaměřena na změnu pohledu na situaci a přidání dalších aspektů, které obraz mění. Tento pohled může zvrátit tak, aby oběť viděla dovednosti, které ve své situaci získala,

poradenství osobního růstu – zabývá se pohledem na agresivní chování nebo naučené reakce na násilí. Důležité je, aby oběť pochopila, proč reaguje právě takovým způsobem. Potřebuje vědět, odkud vychází, aby zjistila, kam se má vydat.⁴⁸

Dalším typem, který můžeme uvést, jsou **poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, pedagogicko-psychologické poradny a ve školách výchovní poradci**. Tato sociální zařízení se zabývají výchovou dětí a mládeže a poradí rodičům, kteří si nevědí rady se svými dětmi. Rodiče mohou být v rámci různých sezení obeznámeni s rozmanitými alternativami výchovy, účinnými komunikačními prostředky a způsoby jednání s dětmi, které neunesou jakékoli formy násilí, ale přesto dítě efektivně potrestají. Naučí je řešit běžné problémy, konflikty a krize.⁴⁹

Zvláštním typem prevence jsou **preventivní programy**. Cílovou skupinou celé řady preventivních programů mohou být rodiče, učitelé, lékaři, sociální pracovníci a další profesionálové. Ti všichni by měli rozpoznat příznaky nesrovnalostí v rodině a navrhnout vhodný postup. V zahraničí jsou často využívány návštěvní programy v rodinách, a to už v momentě, kdy dítě přišlo na svět. Taková pomoc se nabídne rodičům, u nichž se usuzuje na možné budoucí obtíže s výchovou dětí. Pomáhající osobou je dobrovolník, který pracuje pro agenturu zajišťující program. Dalším typem preventivních programů jsou skupinové

⁴⁸ Conwayová, H. L. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros 2007.

⁴⁹ Buskotte, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press 2008.

programy pro rodiče. Mohou být svépomocné, nebo vedené odborníkem, nebo oba způsoby lze zkombinovat. Konají se v komunitních centrech, která mohou nabídnout další služby. Jsou určeny především pro rodiče, kteří jsou v náročných životních situacích.⁵⁰

6.3 Společenská podpora

Neméně důležitou prevencí je společenská podpora, která by měla patřit ke každodennímu životu. Pro každého člověka je důležité vybudovat si **sít' podpůrných vztahů**, které využije v osobní krizi. Jakákoli sebemenší pozitivní komunikace, například zavolat telefonicky příteli, vzít ho bez důvodu na oběd, poslat pohled, je investicí do budoucna. A to nejen naše, ale i jejich. Důležitá je i velikost podpůrné sítě. Čím menší síť je, tím méně mají lidé možností požádat o podporu. Zcela osamělý partner je v násilnickém vztahu zranitelnější a nepřiměřený hněv ho může vážně poškodit. Podpora druhých lidí naplňuje potřebu někam patřit. Smysluplná sociální pouta jsou pro život jedince nezbytná stejně jako potřeba spánku, jídla, vzduchu. Podpora musí být vzájemná. Během těžkého období požádáme o podporu druhé, ale musíme tady být i ve chvílích, kdy oni potřebují nás. Způsob, jak zničit podpůrné vztahy je, když neposkytneme pomoc na oplátku.

Společenská podpora může být obecná i konkrétní. Některé osoby podporují ve všem, co potřebujeme. Jiní nás mohou podporovat pouze v určitých věcech. Konkrétní podpora bývá užitečnější, protože osoba, která ji nabízí, má předešlou zkušenost, jak v podobných vztazích jednat. Proto se můžeme učit z úspěchů a vyvarovat se chyb. Může se také stát, že nabízená podpora není využita. Ne každý totiž pozná, že je mu podpora nabízena. Jiným důvodem může být, že na podpoře nezávisíme, a proto na ni zapomínáme. Z toho vyplývá, že podporu musíme v životě využívat a živit, ne ji opomíjet a zanedbávat. To závisí také na našich zkušenostech a na osobnosti člověka. Introvert čerpá podporu spíše ze sebe samého, extrovert

⁵⁰ Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P. *Sociální práce v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál 2005.

naopak uspokojuje své potřeby v jednání s druhými lidmi. V těžkých časech hledají pomoc spíše lidé důvěřiví a otevření než uzavření a podezíraví.⁵¹

Zmínili jsme se o tom, že záleží na nás samotných, zda se staneme obětí agresora, či nikoli. Agresor totiž hledá osobu, která vypadá zmateně, bezmocně a zranitelně, je pasivní. Agresor nemusí být jen agresivní, ale naopak použije lichocení, protože testuje hranice, kam až může zajít, testuje naši sílu. Pro prevenci právě v těchto situacích je důležité **reagovat asertivně** právě v této chvíli testování. Je proto nezbytné abychom působili silným a sebejistým dojmem, protože to bude znamenat, že máme věci pod kontrolou a odmítáme se stát obětí. **Sebeposílení** znamená vytvořit si svou vlastní realitu a ne nechat určovat druhé lidi, co máme dělat, čekat na jejich povzbuzení. Zdravé sebevědomí je základní součástí prevence napadení.⁵² **Sebevědomý člověk** si je jistý svým záměrem, domnívá se, že jeho názory na věci jsou správné, i když si ostatní lidé mohou myslet něco jiného. Člověk, který sebevědomý nemá, se pouze domnívá, že si je svým záměrem jistý, ale ke všemu přistupuje jako by se mýlil. Proto je nutné, jakmile jednou máme dobrý úmysl, považovat za samozřejmé, že máme pravdu. Můžeme dělat chyby, to je normální a pořádku. Chyby vedou k pochopení a ke zlepšení. Pro harmonický život je nezbytná i **jistá míra sobectví**. Prostředí, které nevede k životu v harmonii, je na čase změnit. Když se rozdáváme, nikomu neprospějeme. Musíme i sebe být laskaví. Nebát se vzepřít, protože člověka, který něco udělal, nutíme převzít odpovědnost a také nás respektovat.⁵³

⁵¹ Gentry, W.D. *O lásce a hněvu*. 1. vyd. Praha: Ikar 2007.

⁵² Marrewa, A. *Nenechte si ubližovat*. 1. vyd. Praha: Portál 2002.

⁵³ Carter, J. *Mizerové aneb Jak přimět muže, aby nám neubližovali a zároveň neklesnout na jejich úroveň*. 1. vyd. Praha: Aurora 2002

7. Analýza problému domácího násilí

7.1 Rozpracování problému domácího násilí a cíle práce

Problém domácího násilí je v současné době velmi aktuálním a diskutovaným tématem. O případech domácího násilí se v posledních letech hovoří na všech úrovních české společnosti a jsou přijímána byť částečná, ale přece jen adekvátní opatření související s tímto negativním společenským problémem. Počínaje projednáváním návrhů zákonů, které oblast domácího násilí upravují, přes zřizování různých typů zařízení, která zajišťují pomoc osobám ohroženým domácím násilím, poskytováním celé řady sociálních služeb, pořádání kampaní na boj proti domácímu násilí, informování veřejnosti za využití médií, odborníků i dobrovolníků na úrovni státních a místních orgánů. Nelze také opomenout podstatnou činnost nestátních neziskových organizací, které se významně podílejí na prevenci domácího násilí a pomoci obětem domácího násilí.

Důvodem, proč se ve společnosti o domácím násilí začalo více hovořit je zveřejnění případů tohoto sociálně patologického jevu vyskytujícího se v české společnosti. Ještě před několika lety byl jevem skrytým, problémem jen nejbližších osob v rodinném soukromí. Jde tedy o jev vyznačujícím se vysokým stupněm latence, a také jevem vysoce společensky nebezpečným i z hlediska trestně právního. Dalším důvodem pro vznik a pokračování domácího násilí je neznalost svých práv a možností, které oběť domácího násilí může využít na svoji ochranu. Proto je tak důležitá informovanost široké veřejnosti, a to nejen pomoc obětem, ale je nutné, aby všichni občané včetně dětí byli o problému domácího násilí informováni. Jen ten, kdo ví, jaké jsou projevy domácího násilí, jak lze zamezit pokračování týrání, jak se bránit, co pro to může každý udělat sám a koho může o pomoc požádat, se nestane obětí, anebo je mu poskytnuta včasná pomoc ze strany rodiny, přátel, spolupracovníků, státních orgánů, institucí a nestátních neziskových organizací.

Cíle práce

Cílem práce je proto zjistit, jakou povědomost o problematice domácího násilí mají občané města České Budějovice, zda dokážou rozpoznat příznaky domácího násilí, jedná-li se pouze o běžnou hádku nebo už o týrání, ke kterému dochází opakovaně a s čím dál větší agresivitou a stupňovanou intenzitou jeho projevů. Důležitou součástí průzkumem

zjišťovaných informací byla skutečnost, zda občané znají způsoby, jak získat informace o daném problému, kde je naleznou nebo které organizace nebo osoby je v rámci kampaní, souvisejících s prevencí domácího násilí, oslovily. Dalším úkolem průzkumu bylo zjistit, zda občané znají organizace, které pomáhají obětem domácího násilí, a na které se mohou i ve svém případě, pokud se sami stanou jeho obětí, obrátit.

Všechny shora uvedené prozkoumávané skutečnosti a tyto i další znalosti související s prevencí domácího násilí, mohou pomoci člověku, který je znalý svých práv a možností, a proto dokáže předcházet projevům domácího násilí. A pokud už k domácímu násilí skutečně dojde, dokáže se adekvátně a účinně bránit. Proto je moje bakalářská práce zaměřena na prevenci, tedy předcházení samotnému vzniku domácího násilí.

Určení hypotéz

Ve vztahu k cíli své práce jsem si pro ověření stanovila následující pracovní hypotézy, které se budu snažit svým průzkumem vyvrátit nebo potvrdit.

1. Občané na teritoriu města České Budějovice nedokážou rozpoznat příznaky domácího násilí.
2. Občané na teritoriu města České Budějovice nejsou dostatečně informováni o možnostech prevence při výskytu projevů domácího násilí.

7.2 Metodika průzkumu

Nástroje sběru dat

Provedený průzkum je ze sociologického hlediska výzkumem kvantitativním a kvalitativním. K průzkumu je použita technika sběru dat pomocí dotazníkové metody, formou anonymního dotazníku. Dále jsou použity statistické údaje vedené Policií České republiky o trestných činech podle zákona č. 140/1961 Sb., a to zejména trestné činy zanedbání povinné výživy (§ 213), týrání svěřené osoby (§ 215), ohrožování mravní výchovy mládeže (§ 217), vraždy (§ 219), pokusu o vraždu (§ 8), ublížení na zdraví (§ 221), úmyslné těžké újmy na zdraví (§ 222), omezování osobní svobody (§ 231), znásilnění (§ 241), pohlavní zneužívání (§

242 a 243), neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytového prostoru (249a). Použité statistické údaje se vztahují na okres České Budějovice.

Jednotlivé otázky dotazníku uvedeného v příloze č. 4 jsou voleny s ohledem na všechny věkové kategorie nad 15 let věku, tedy na mladistvé občany ve věku od 15 let do 19 let až po nejstarší občany nad 65 let. Dotazník je rozdělen na dvě části. Část první obsahuje 17 otázek, kdy respondenti mají volbu pouze jedné odpovědi z pěti nabídnutých možností. Otázky jsou formulovány tak, aby odpovědi směřovaly ke stanoveným hypotézám. Jeden soubor otázek je postaven tak, aby byly zjištěny znalosti respondentů o formách, příčinách a příznacích domácího násilí a druhý soubor otázek zjišťuje znalosti o možnostech prevence domácího násilí. Druhá část dotazníku obsahuje 4 otázky, kde může respondent v odpovědi volit více možností. Tato část je zaměřena pouze na zjištění stavu znalostí respondentů o problematice prevence domácího násilí a její případné aplikaci respondenty v běžném životě.

Byl zpracován dopis se žádostí o vyplnění dotazníku a podrobným návodem k jeho vyplnění, který byl spolu s dotazníkem předán respondentům přímo, nebo prostřednictvím učitelů a vedoucích pracovníků. Znění dopisu je uvedeno v příloze č. 5. Dopis respondentům obsahuje žádost o vyplnění základních údajů o respondentovi a cíl, pro který je směřována žádost o anonymní vyplnění dotazníku. Postup, jak vyplňovat dotazník je uveden přímo v každém konkrétním dotazníku.

Průzkumný soubor a průzkumný terén

Průzkumný soubor respondentů pro vyplnění dotazníků je tvořen středoškolskými studenty ve věku od 15 do 19 let a dospělými občany města České Budějovice ve věku od 20 let nad 65 let věku. Z tohoto vzorku respondentů jsou osoby ve věku 15 až 19 let studenty Českého reálného gymnázia v Českých Budějovicích, ostatní zastoupené věkové kategorie jsou studenti Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích, občanští zaměstnanci policie a náhodně vybraní občané města České Budějovice.

8. Výstupy zjištěné průzkumem, vyhodnocení

8.1 Interpretace výsledků získaných z dotazníkového šetření

Respondentům bylo rozdáno 90 dotazníků. Vrátilo se vyplněných 83 dotazníků, dva byly vyřazeny pro neúplnost, proto nemohly být k vyhodnocení použity. K vyhodnocení bylo použito 81 dotazníků vyplněných respondenty, z toho 44 žen a 37 mužů ve věku od 15 až nad 65 let (tabulka č.1).

Tabulka č. 1 Zastoupení respondentů podle věku (České Budějovice)

Věk respondentů	Počet respondentů	Podíl v %
15 - 18	17	21
19 – 35	32	40
36 – 50	17	21
51 - 65	13	16
nad 65	2	2
Celkem	81	100

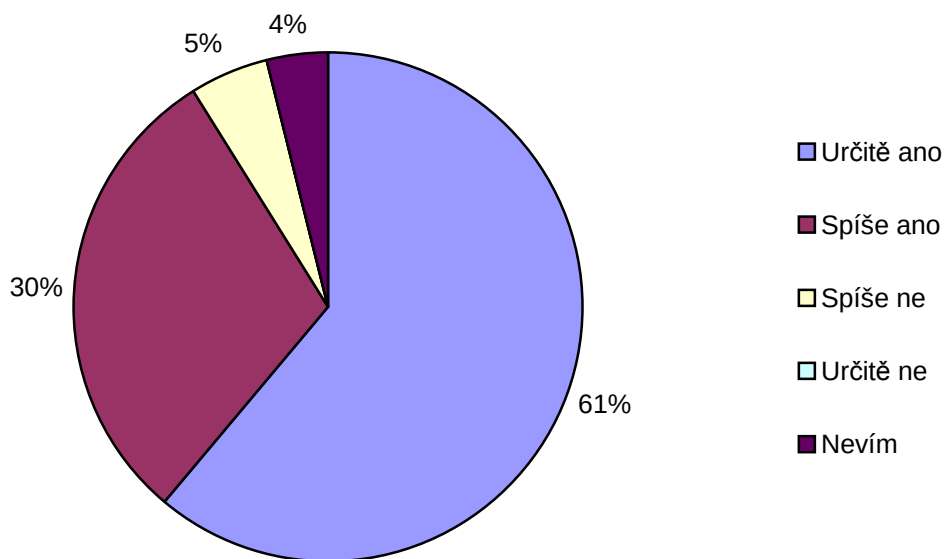
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Bylo provedeno vyhodnocení jednotlivých otázek dotazníků, které byly respondenty vyplněny v měsíci listopadu 2008. V první části dotazníku, tj. otázky č. 1 až 17, byly prozkoumávány odpovědi na otázky, které se vztahovaly ke znalostem o formách, o příčinách, o příznacích a prevenci domácího násilí. V druhé části dotazníku, tj. otázky č. 18 až 21, byly prozkoumávány odpovědi na otázky, které se vztahovaly pouze k prevenci domácího násilí.

Odpovědi uvedené všemi respondenty byly vyhodnoceny a zjištěné celkové výsledky průzkumu byly graficky znázorněny a popsány.

Otázka č. I: Domníváte se, že domácí násilí je závažný problém v naší společnosti?

Graf č. 1

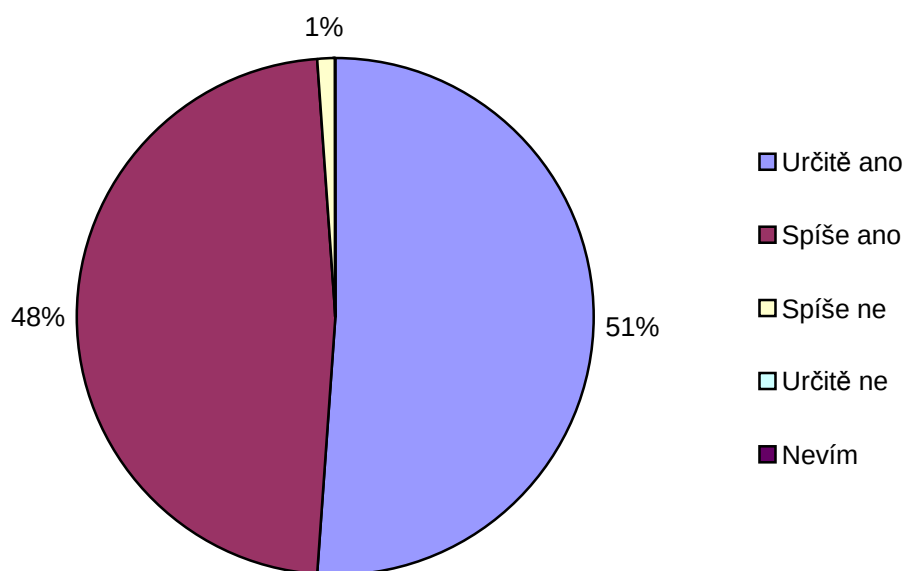
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 50 respondentů, **spíše ano** 24 respondentů, **spíše ne** 4 respondenti, **určitě ne** žádný respondent a **nevím** 3 respondenti.

Z celkového počtu odpovědí lze soudit, že převážná většina respondentů (74) si uvědomuje, že problém domácí násilí je závažným jevem v naší společnosti.

Otázka č. 2: Myslíte si, že agresivitu pachatele domácího násilí zásadně ovlivní výchova v dětství?

Graf č. 2

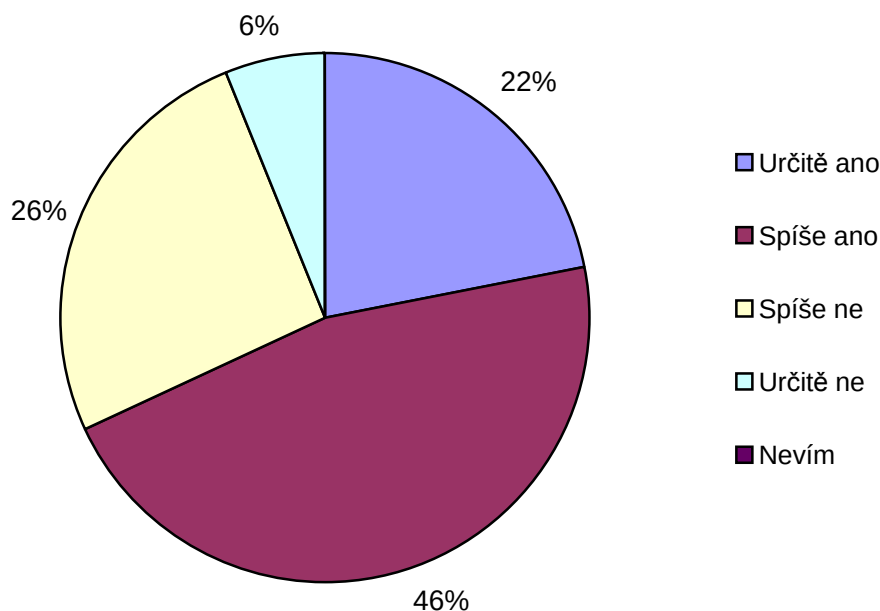
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 41 respondentů, **spíše ano** 39 respondentů, **spíše ne** 1 respondent, **určitě ne** a **nevím** žádný respondent.

Všichni oslovení respondenti s výjimkou jednoho považují výchovu v dětství za rozhodující při budoucím chování jedinců v dospělosti. **Nesprávná výchova má zásadní vliv na agresivní chování pachatele domácího násilí, dokonce se dá podle výsledků odpovědí respondentů konstatovat, že je respondenty považována za rozhodující faktor agresivního chování pachatele domácího násilí.**

Otázka č. 3: Myslíte si, že za projev domácího násilí lze považovat opakovaný slovní útok, např. pomluvu, urážku?

Graf č. 3

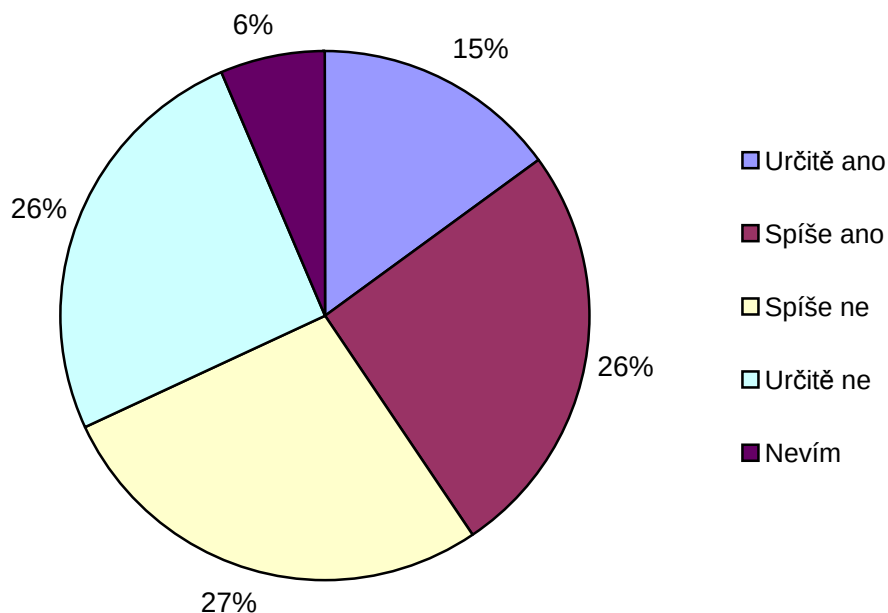
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 18 respondentů, **spíše ano** 37 respondentů, **spíše ne** 21 respondentů, **určitě ne** 5 respondentů a **nevím** žádný respondent.

Větší část respondentů (55), tj. přibližně (cca) zhruba dvě třetiny, potvrdila, že opakovaný slovní útok je jedním z projevů domácího násilí. Menší část respondentů (26), tj. část respondentů, přibližně (cca) zhruba jedna třetina, se naopak přiklání k názoru, že opakovaný slovní útok není projevem domácího násilí. **V tomto případě není názor tak jednoznačný, přestože převažuje názor, že opakovaný slovní útok je projevem domácího násilí.**

Otázka č. 4: Domníváte se, že za projev domácího násilí lze považovat, když jeden z partnerů odevzdává druhému všechny finanční příjmy?

Graf č. 4

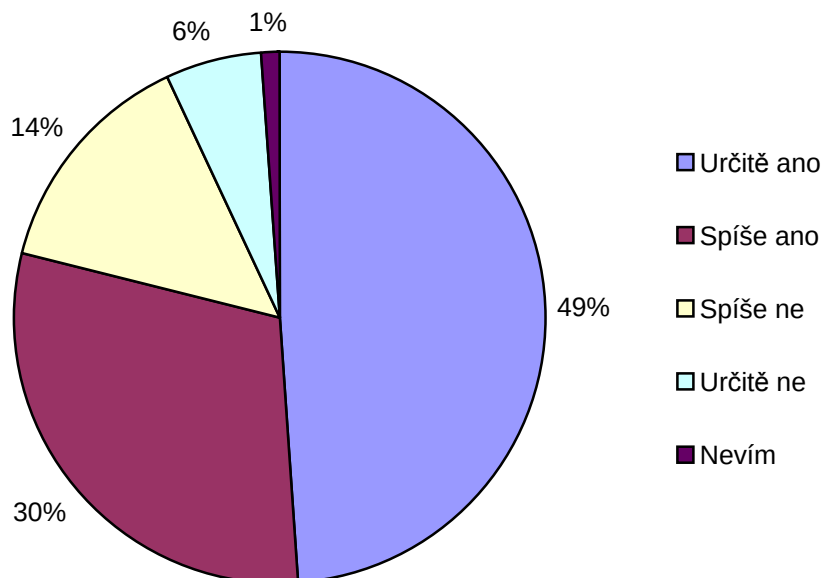
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 12 respondentů, **spíše ano** 19, **spíše ne** 26 respondentů, **určitě ne** 19 respondentů a **nevím** 5 respondentů.

Více než polovina dotázaných respondentů (45) nesouhlasí s názorem, že za projev domácího násilí lze považovat, když jeden z partnerů odevzdává všechny finanční příjmy druhému. Opačný názor zastává 31 respondentů a 5 respondentů neví, jak se k otázce vyjádřit.

Otázka č. 5: Domníváte se, že dobrým opatřením je možnost vykázaní násilníka z bytu?

Graf č. 5

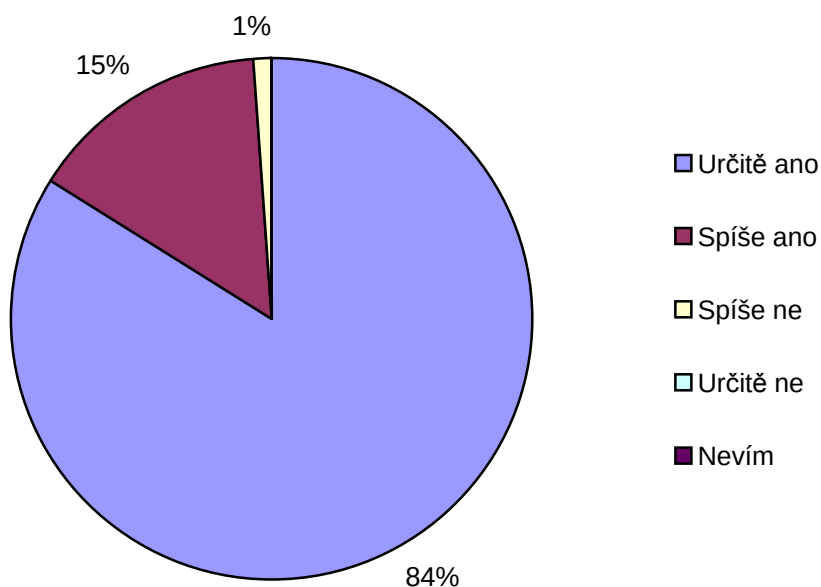
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 40 respondentů, **spíše ano** 24 respondentů, **spíše ne** 11 respondentů, **určitě ne** 5 respondentů a **nevím** 1 respondent.

Většina respondentů potvrdila (64), že vykázaní násilníka z bytu je účinné a dobré opatření v řešení problému domácího násilí.

Otázka č. 6: Myslíte si, že překonat strach a poslušnost je pro osobu ohrožovanou domácím násilím velmi náročné, a proto potřebuje pomoc a podporu?

Graf č. 6

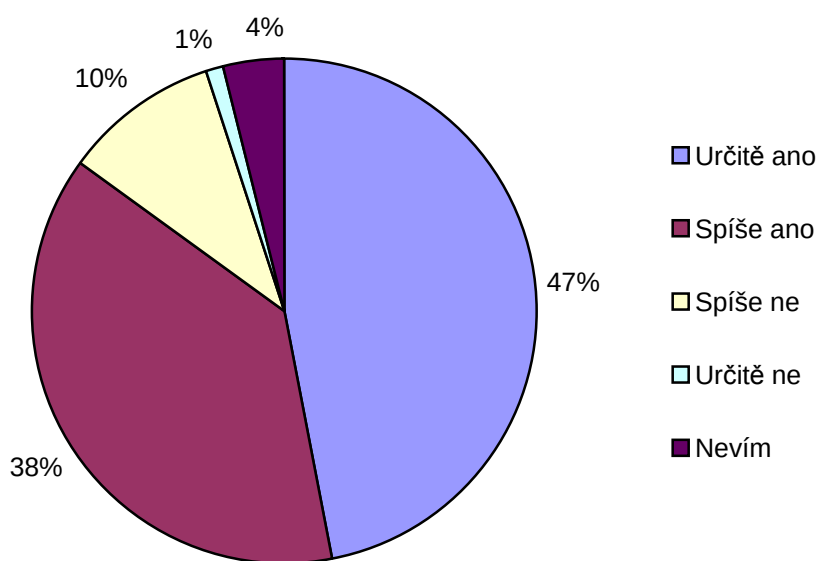
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 68 respondentů, **spíše ano** 12 respondentů, **spíše ne** 1 respondent, **určitě ne** a **nevím** žádný respondent.

Všichni oslovení respondenti s výjimkou jednoho souhlasí s tím, že pro osobu ohrožovanou domácím násilím překonat strach a poslušnost je velmi náročné, a že taková osoba ohrožená domácím násilím potřebuje pomoc a podporu.

Otázka č. 7: Myslíte si, že součástí prevence proti domácímu násilí je také budování a udržování vztahů s lidmi ze svého okolí, např. kamarádi, kolegové v práci, zájmová činnost.

Graf č. 7

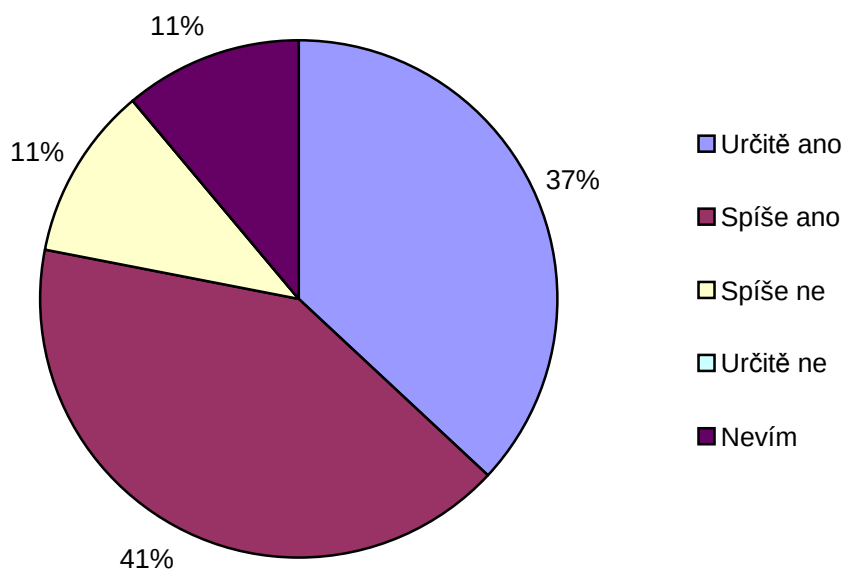
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 38 respondentů, **spíše ano** 31, **spíše ne** 8 respondentů, **určitě ne** 1 respondent a **nevím** 3 respondenti.

Převážná většina respondentů (69) svojí odpovědí v dotazníku potvrdila, že součástí prevence proti domácímu násilí je budování a udržování vztahů s lidmi ze svého okolí.

Otázka č. 8: Oznámil/a byste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou osob před domácím násilím, že ve Vašem okolí dochází k projevům domácího násilí?

Graf č. 8

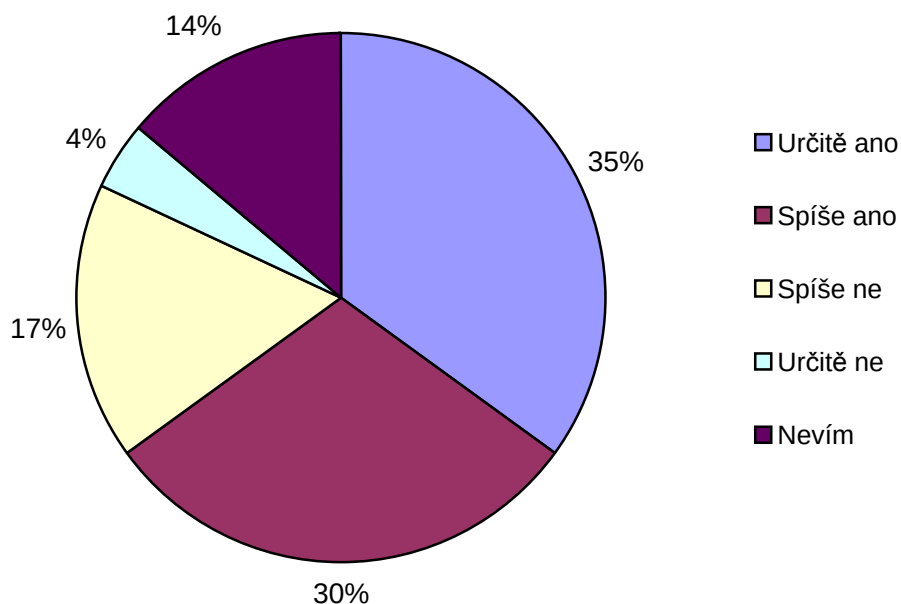
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 30 respondentů, **spíše ano** 33 respondentů, **spíše ne** 9 respondentů, **určitě ne** žádný respondent a **nevím** odpovědělo 9 respondentů.

Převážná většina respondentů (63) by oznámila na policii nebo jiné instituci, že v jeho okolí dochází k domácímu násilí. Oproti tomu 9 respondentů by spíše žádné oznámení neučinilo a 9 respondentů neví, jak by se v dané situaci rozhodlo.

Otázka č. 9: Domníváte se, že v českém právu existuje zákon či jiná právní norma, která chrání osoby, které se staly obětí domácího násilí?

Graf č. 9

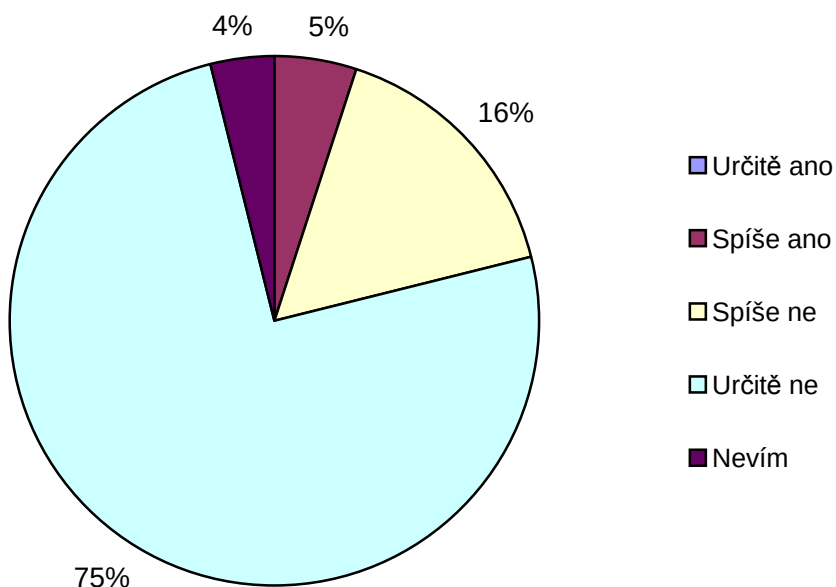
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 28 respondentů, *spíše ano* 24 respondentů, *spíše ne* 14 respondentů, *určitě ne* 3 respondenti a *nevím* 12 respondentů.

Více než polovina respondentů (52) má povědomost o tom, že existuje v českém právu norma na ochranu obětí domácího násilí. Oproti tomu 12 respondentů neví, jestli vůbec v českém právu nějaká právní norma existuje, která by tuto oblast upravovala a dalších 17 respondentů se domnívá, že žádná právní norma na ochranu proti domácímu násilí v českém právu neexistuje.

Otázka č. 10: Souhlasíte s názorem, že domácí násilí má společnost spíše tolerovat, než regulovat, protože to stejně vyřeší rodina sama?

Graf č. 10

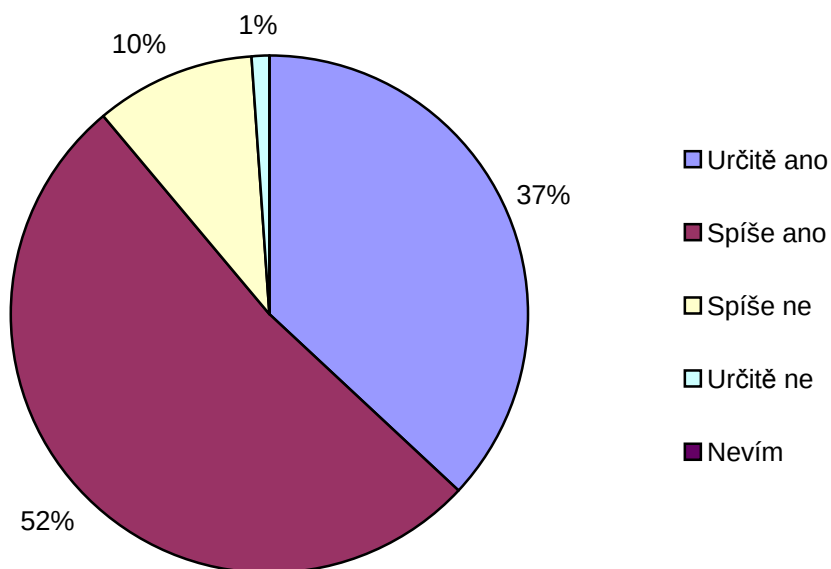
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano neodpověděl žádný respondent, **spíše ano** odpověděli 4 respondenti, **spíše ne** 13 respondentů, **určitě ne** 61 respondentů a **nevím** 3 respondentů.

Převážná většina respondentů (74) nesouhlasí s názorem, aby společnost domácí násilí tolerovala, ale je naopak přesvědčena, že tento problém společnost musí regulovat a nenechat rodinu tento problém řešit samotnou.

Otázka č. 11: Souhlasíte s názorem, že jednou z příčin domácího násilí mohou být alkohol, drogy, patologické hráčství, nezaměstnanost?

Graf č. 11

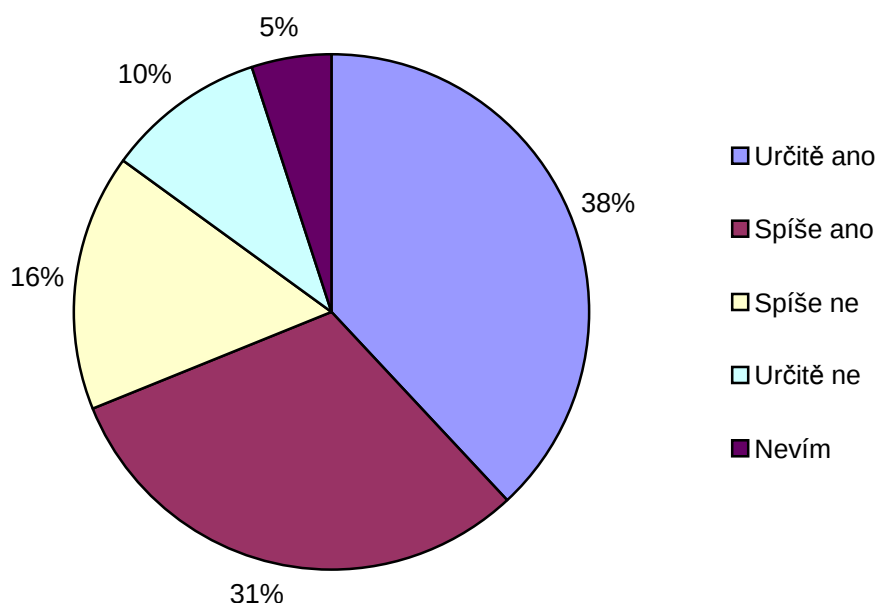
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 30 respondentů, **spíše ano** 42 respondentů, **spíše ne** 8 respondentů, **určitě ne** 1 respondent a **nevím** žádný respondent.

Převážná většina respondentů (72) souhlasí s názorem, že alkohol, drogy, patologické hráčství, nezaměstnanost mohou být jednou z příčin domácího násilí.

Otázka č. 12: Souhlasíte s názorem, že při zásazích proti domácímu násilí ze strany společnosti je důležitější ochrana napadené osoby než stíhání násilníka?

Graf č. 12

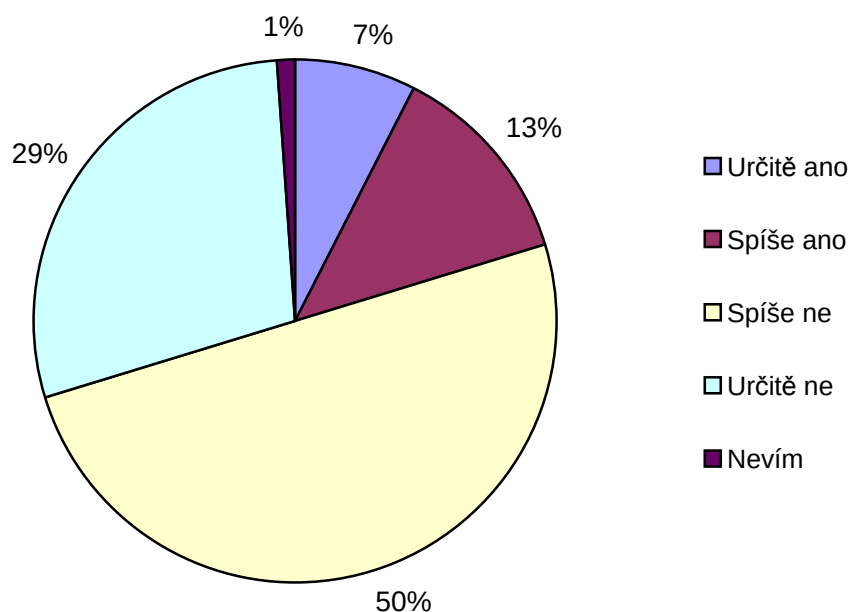
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 31 respondentů, **spíše ano** 25 respondentů, **spíše ne** 13 respondentů, **určitě ne** 8 respondentů a **nevím** 4 respondenti.

Přes polovinu respondentů (56) souhlasí s názorem, že společnost má chránit napadenou osobu, než stíhat násilníka. Oproti tomu 4 respondenti neví, je-li důležitější upřednostnit ochranu napadené osoby než stíhání násilníka a určitě s tímto názorem nesouhlasí nebo spíše nesouhlasí 21 respondentů.

Otázka č. 13: Souhlasíte s názorem, že osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická, týrající, se stejně tak projevuje i na veřejnosti?

Graf č. 13

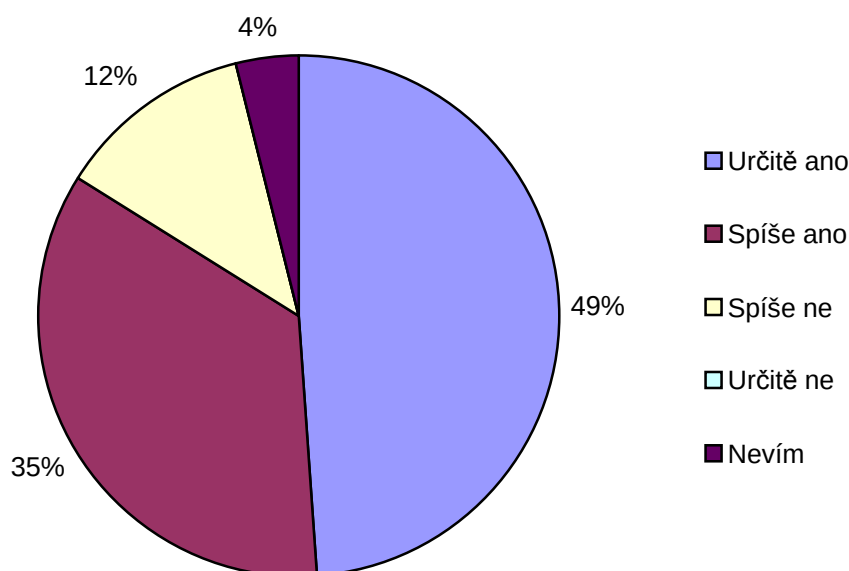
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 6 respondentů, **spíše ano** 9 respondentů, **spíše ne** 38 respondentů, **určitě ne** 27 respondentů a **nevím** 1 respondent.

Většina respondentů (65) nesouhlasí s názorem, že osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická, týrající, se stejně tak projevuje i na veřejnosti. Opačný názor vyjádřilo 15 respondentů.

Otázka č. 14: Souhlasíte s názorem, že by se oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany násilníka měla nějakým způsobem bránit a na určitý čas opustit domácnost nebo vyhledat pomoc odborníka, policie apod.?

Graf č. 14

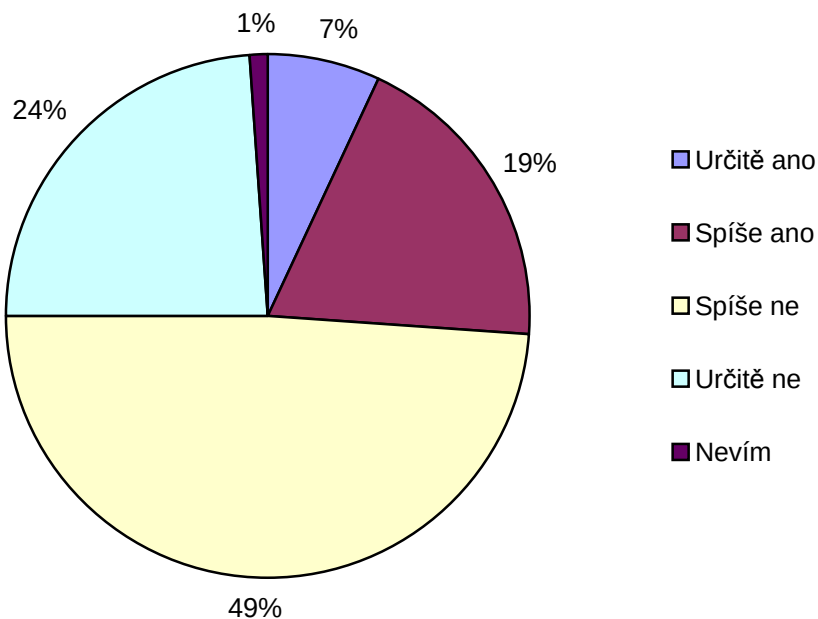
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 40 respondentů, **spíše ano** 28 respondentů, **spíše ne** 10 respondentů, **určitě ne** žádný respondent a **nevím** 3 respondenti.

Většina respondentů (68) souhlasí s názorem, že oběť by měla při prvním vážnějším fyzickém napadení násilníka opustit a vyhledat pomoc. Opačný názor vyjádřilo 10 respondentů a 3 respondenti odpověděli, že nevědí v tomto případě postupovat.

Otázka č. 15: Souhlasíte s názorem, že obětí domácího násilí se obvykle stávají slabé a bojácné ženy, které si nechají všechno líbit?

Graf č. 15

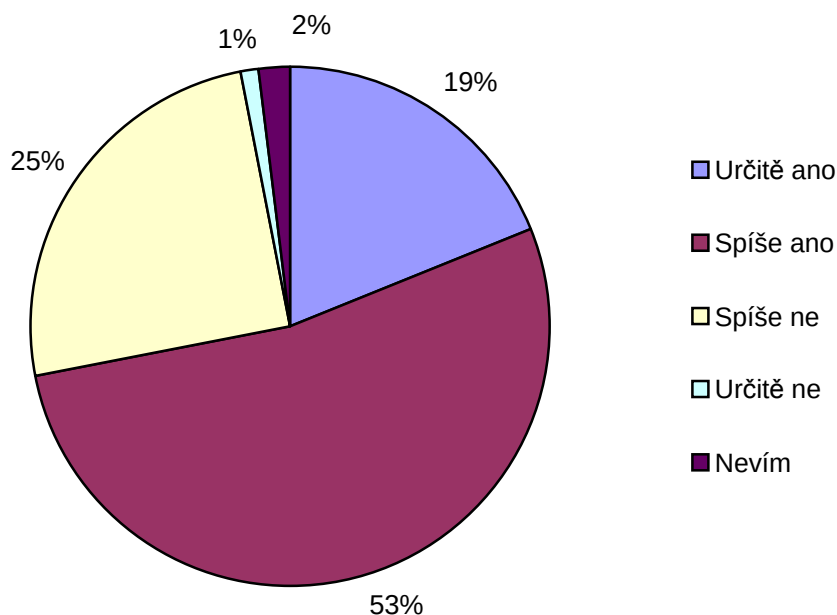
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 6 respondentů, **spíše ano** 15 respondentů, **spíše ne** 40 respondentů, **určitě ne** 19 respondentů a **nevím** 1 respondent.

Většina respondentů (59) nesouhlasí s názorem, že obětí domácího násilí se stávají jenom slabé a bojácné ženy. Naopak se s tímto názorem ztotožnilo 21 respondentů.

Otázka č. 16: Souhlasíte s názorem, že pro nezúčastněnou osobu, např. příbuzní, přátelé, sousedé atd., je často těžké rozpoznat domácí násilí od méně závažných rodinných potyček?

Graf č. 16

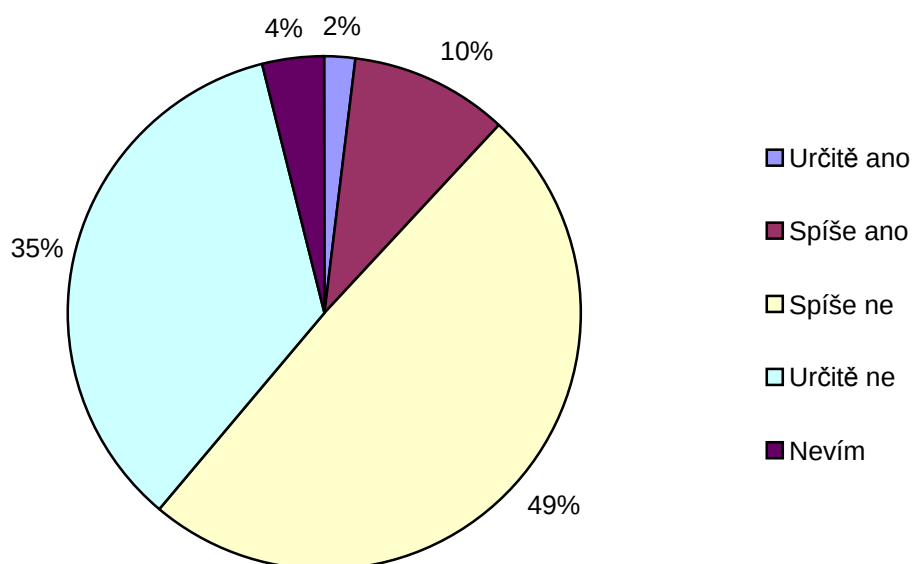
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpovědělo 15 respondentů, **spíše ano** 43 respondentů, **spíše ne** 20 respondentů, **určitě ne** 1 respondent a **nevím** 2 respondenti.

Většina respondentů (58) souhlasí s názorem, že rozpoznat příznaky domácího násilí od běžných rodinných potyček je pro nezúčastněnou osobu těžké. Určitě či spíše nesouhlasí s tímto názorem 21 respondentů. Jak na otázku odpovědět, nevěděli 2 respondenti.

Otázka č. 17: Souhlasíte s názorem, že do rodinných záležitostí cizí rodiny, i když víte, že v ní projevy domácího násilí existují, je lepší se nemíchat a chovat se podle lidového rčení „Co tě nepálí, nehas“?

Graf č. 17

Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Určitě ano odpověděli 2 respondenti, **spíše ano** 8 respondentů, **spíše ne** 40 respondentů, **určitě ne** 28 respondentů a **nevím** 3 respondenti.

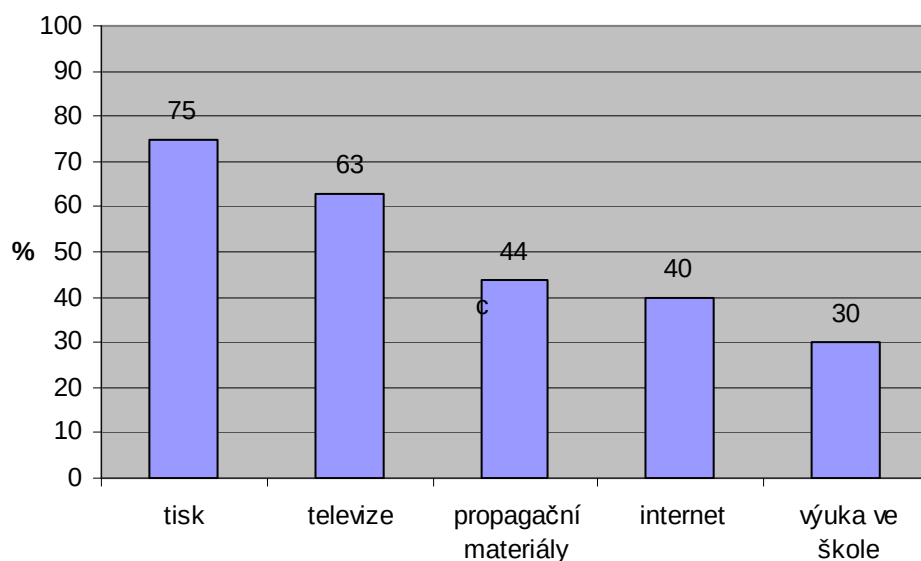
Převážná část respondentů (68) nesouhlasí s názorem, že do rodinných záležitostí cizí rodiny, kde jsou projevy domácího násilí, nemáme zasahovat. Opačný názor zastává 10 respondentů a 3 respondenti se vyjádřili, že nevědí, jak na otázku odpovědět.

Ve druhé části dotazníku byly vyhodnoceny otázky č. 18 až 21 celkem a výsledky byly graficky znázorněny a slovně popsány.

Otázka č. 18 Setkal/a jste se s informacemi, které se týkaly domácího násilí?

Z celkového počtu 81 respondentů odpovědělo na výše uvedenou otázku 70 respondentů (86 %) kladně a záporně odpovědělo 11 respondentů (14 %). Z toho kladně odpovědělo 38 žen a 32 mužů, záporně 6 žen a 5 mužů. Z celkového počtu respondentů, kteří na danou otázku odpověděli kladně, dále vybrali z nabízených možností libovolně dle vlastního uvážení, kde se s informacemi, které se domácího násilí týkají, setkali. Na základě zjištěných údajů je graficky vyjádřeno pořadí médií, ze kterých respondenti získali informace týkající se domácího násilí.

Graf č. 19

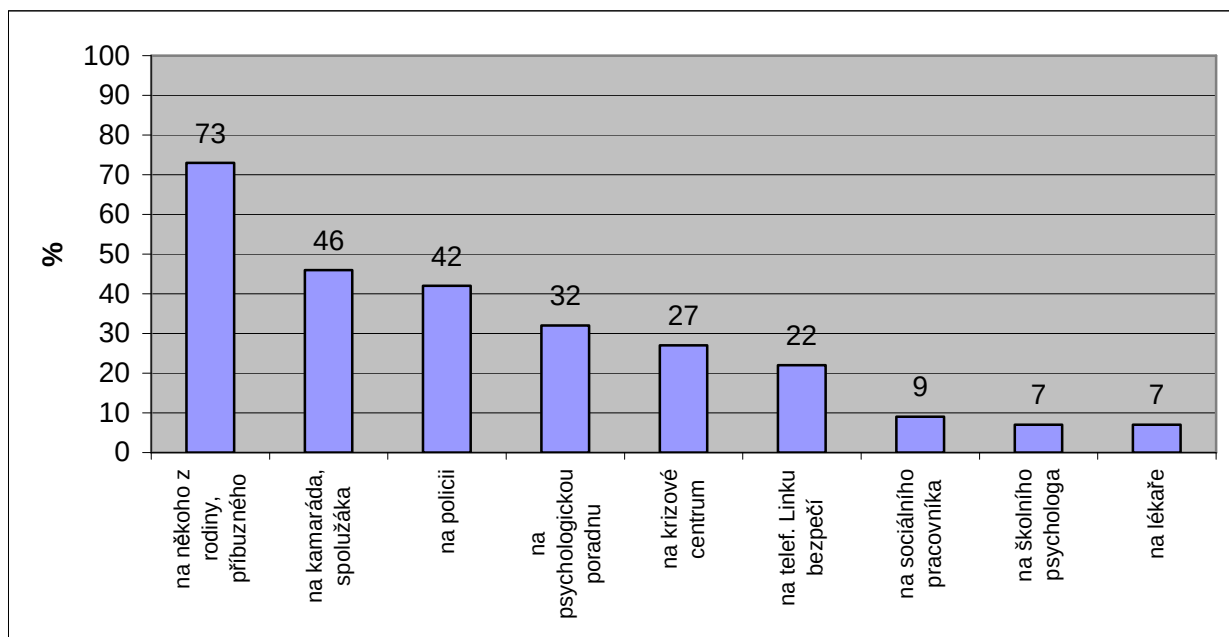
Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Jinou možnost uvedl vždy jeden respondent: od známých lidí, v intervenčním centru, v rádiu, v zaměstnání, na dětském táboře sociální péče, z vlastní rodiny, ze školení.

Otázka č. 19 Na koho se obrátíte v případě, že byste potřeboval/a pomoc?

Celkovému počtu 81 respondentů bylo nabídnuto několik možností, ze kterých mohli volit libovolně dle vlastního uvážení. Graficky je znázorněno, na koho by se v případě pomoci obrátili.

Graf č. 20

Zdroj: vlastní výzkum, 11/2008

Jinou možnost uvedl vždy jeden respondent: na sebe samotného, na velmi dobrého přítele.

Při srovnání odpovědí žen a mužů by se ženy nejvíce obrátily na rodinného příslušníka, na kamaráda, na policii, na krizové centrum a na psychologickou poradnu. Muži by se shodně nejvíce obraceli na rodinného příslušníka, na policii, na kamaráda a na psychologickou poradnu.

Otázka č. 20 Znáte nějakou organizaci, která se ochranou a pomocí obětem domácího násilí zabývá?

Z celkového počtu respondentů 31 (38 %) potvrdilo, že zná alespoň jednu organizaci, která se zabývá ochranou a pomocí obětem domácího násilí, z toho 14 žen a 17 mužů. Naopak žádnou organizaci nezná 50 dotázaných, z toho 30 žen a 20 mužů.

Z nejčastěji uváděných: Bílý kruh bezpečí, Policie České republiky, Intervenční centrum, Linka bezpečí (důvěry). Z dalších uvedených například: Klokánek, Naše dítě, Člověk v tísni, Informační a poradenské centrum Rosa, Občanské sdružení Hráz, azylové domy pro matky s dětmi, Česká katolická charita, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra.

Otázka č. 21 Máte Vy osobně zájem pracovat jako dobrovolník v intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím?

Jako dobrovolník v intervenčním centru by mělo zájem pracovat 17 (21%) respondentů, z toho 14 žen a 3 muži, naopak 64 respondentů (79 %) by tuto možnost odmítlo. Teoreticky lze předpokládat, že zájem o práci dobrovolníka má skutečně 17 respondentů, kteří se v dotazníku vyjádřili kladně. V případě realizace dobrovolnické činnosti je ale pravděpodobné, že určitá část by tyto práce prakticky nevykonávala.

Na základě zájmu respondentů je uvedeno pořadí podle typu dobrovolnické činnosti:

1. skupinová činnost s dětmi
(volnočasové aktivity, letní tábory apod.) 20, z toho 8 žen a 12 mužů
2. pomoc při jednorázových akcích 11, z toho 8 žen a 3 muži
3. získávání hmotných či finančních darů 6 žen
4. společník jednoho klienta – seniora (procházky, nákupy, předčítání atd.) 5 žen
5. doučování nebo volnočasové aktivity (setkávání jednoho dobrovolníka s jedním dítětem ze sociálně znevýhodněného prostředí 4 ženy
roznos letáků zvoucích na charitativní akce 4 ženy
tříkrálová sbírka 4 ženy
6. údržba budov, zahrady, sekání trávníku 2, z toho 1 žena a 1 muž

7. výuka práce na PC pro klienty charity.....1 žena

Jinou možností uvedl jeden respondent: finanční podpora na účty nadací.

Výuka jazyků pro klienty charity a vedení šatníku v azylovém domě nebylo uvedeno v žádném případě.

8.2 Interpretace výsledků získaných ze statistických údajů

K problematice prevence domácího násilí se vztahují následující trestné činy: zanedbání povinné výživy (§ 213), týrání svěřené osoby (§ 215), vražda (§ 219), ublížení na zdraví (§ 221), omezování osobní svobody (§ 231), znásilnění (§ 241), pohlavní zneužívání (§ 242 a 243), neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytového prostoru (249a) podle zákona č.140/1961 Sb. Charakteristika trestných činů vztahujících se k domácímu násilí, výskyt trestných činů vztahujících se k domácímu násilí a procenta objasněnosti výše uvedených trestných činů v okrese České Budějovice je uvedeno v tabulkách v příloze č. 6.

Na základě celkového vyhodnocení statistických údajů Policie České republiky vedených v letech 2004 až 2008 v okrese České Budějovice podle jednotlivých trestných činů lze konstatovat, že nejvíce byl statisticky vykázan trestný čin **zanedbání povinné výživy**, a to 211 v roce 2004, 217 v roce 2005, 171 v roce 2006, 182 v roce 2007 a 176 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že situace se od roku 2006 zlepšila, v roce 2007 mírně zhoršila, ale v následujícím roce 2008 byl opět zaznamenán pokles. Celkově došlo od roku 2004 ke zlepšení, ale přesto je tento trestný čin páchan nejčastěji ze všech výše uvedených trestných činů.

Jako druhý v pořadí je častým trestným činem **úmyslné ublížení na zdraví**. Statisticky bylo vykázano 124 v roce 2004, 143 v roce 2005, 109 v roce 2006, 105 v roce 2007 a 142 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že situace se zlepšila v letech 2006 a 2007, ale v loňském roce byl opět zaznamenán nárůst spáchání tohoto trestného činu.

Následují další trestné činy, u kterých je statisticky vykázan mnohem menší podíl spáchání těchto skutků než u dvou předchozích trestných činů, následuje trestný čin **neoprávněného zásahu do práva domu, bytu**, kdy bylo statisticky vykázano 16 v roce 2004, 4 v roce 2005, 8 v roce 2006, 6 v roce 2007 a 4 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že nejhorší situace byla v roce 2004, v ostatních letech došlo k poklesu a nejméně bylo spácháno tohoto trestného činu v letech 2005 a 2008.

Podobně tomu je u trestného činu **znásilnění**, kdy bylo statisticky vykázáno 16 skutků v roce 2004, 10 v roce 2005, 9 v roce 2006, 17 v roce 2007 a 20 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že situace se v letech 2005 a 2006 zlepšila, ale v následujících letech 2007 a 2008 došlo naopak k nárůstu.

Trestný čin **pohlavní zneužívání** byl statisticky vykázán ve 12 případech v roce 2004, 11 v roce 2005, 7 v roce 2006, 8 v roce 2007 a 7 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že v roce 2006 došlo ke snížení spáchání tohoto trestného činu oproti letům 2004 a 2005, v letech následujících 2007 a 2008 zůstává situace přibližně stejná jako v roce 2006, tedy nedochází k nárůstu ve spáchání tohoto trestného činu.

Trestný čin **omezování osobní svobody** byl statisticky vykázán v 6 případech v roce 2004, 2 v roce 2005, 4 v roce 2006, po 5 v letech 2007 a 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že situace se zlepšila v roce 2005, v ostatních letech 2006 až 2008 došlo k nevýraznému nárůstu.

Dalším trestným činem, který je ve statistice vykázán, je trestný čin **týrání osoby žijící ve společném obydlí**. V roce 2004 nebyl spáchán žádný skutek, 5 v roce 2005, 12 v roce 2006, 7 v roce 2007 a 12 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že v letech 2006 a 2008 lze zaznamenat nárůst ve spáchání tohoto trestného činu, v ostatních letech byla situace o něco lepší.

Trestný čin **vraždy motivované osobními vztahy** byl statisticky vykázán ve 3 skutcích v roce 2004, po 1 v letech 2005, 2006 a 2007 a v roce 2008 žádný skutek. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že se situace v průběhu let zlepšila natolik, že v loňském roce nedošlo k žádnému spáchání tohoto trestného činu.

Trestný čin **týrání svěřené osoby** byl statisticky vykázán ve 3 případech v roce 2004, 1 v roce 2005, 6 v roce 2006, 3 v roce 2007 a 5 v roce 2008. Z tohoto zjištění lze konstatovat, že situace ve spáchání tohoto trestného činu se zhoršila v letech 2006 a 2008, v ostatních letech byla situace lepší.

Opakem předchozího výčtu trestných činů a jejich výskytu v jednotlivých letech jsou trestné činy sexuální vražda a vražda novorozence matkou, které v letech 2004 až 2008 byly statisticky vykázány jako nulové, nebyly tedy spáchány vůbec.

Závěrem je nutné upozornit na trestné činy zanedbání povinné výživy a úmyslné ublížení na zdraví, které jsou statisticky vykázány oproti jiným trestným činům ve velkém počtu a ani u jednoho z těchto trestných činů nedošlo k výraznému snížení.

8.3 Ověření hypotéz

Hypotéza č. 1

Občané na teritoriu města České Budějovice nedokážou rozpoznat příznaky domácího násilí ve svém okolí.

Z provedeného průzkumu a jeho výsledků vyplývá, že **hypotéza č. 1 nebyla potvrzena**. Důvodem je, že převážná část respondentů v otázkách uvedených v dotazníku, tj. otázky č. 2,3,4,6,11,13,14,15, a které se k uvedené hypotéze vztahují, prokázala, že mají dostatek relevantních informací o formách a příčinách domácího násilí, jsou jim známy a dokážou rozpoznat příznaky domácího násilí ve svém okolí. Na podporu tohoto tvrzení uvádím v souhrnu názory respondentů k uvedené hypotéze.

Všichni oslovení respondenti s výjimkou jednoho souhlasí s názorem, že **nesprávná výchova v dětství má zásadní vliv na agresivní chování pachatele domácího násilí**. S tímto názorem souhlasí všichni muži a převážná většina žen. Taktéž s názorem, že **opakovaný slovní útok je jedním z projevů domácího násilí**, souhlasí přibližně dvě třetiny respondentů a přibližně jedna třetina nesouhlasí. S tímto názorem více souhlasí ženy než muži. Lze konstatovat, že v tomto případě není názor respondentů zcela jednoznačný. Více než polovina dotázaných respondentů nesouhlasí s názorem, že **za projev domácího násilí lze považovat, když jeden z partnerů odevzdává všechny finanční příjmy druhému**. Opačný názor zastává o něco méně než polovina respondentů. S tímto názorem nesouhlasí přibližně stejný počet mužů a žen. Naopak s názorem, že **za projev domácího násilí lze považovat stav, když jeden z partnerů musí odevzdávat druhému všechny finanční příjmy**, souhlasí více žen. Všichni oslovení respondenti s výjimkou jednoho souhlasí s tím, že **pro osobu ohrožovanou domácím násilím je velmi náročné překonat strach a poslušnost, a že taková osoba ohrožená domácím násilím potřebuje pomoc a podporu**. Převážná většina respondentů souhlasí s názorem, že **alkohol, drogy, patologické hráčství, nezaměstnanost mohou být příčinami domácího násilí**. Opačný názor má jen malý počet respondentů. Se shora uvedeným názorem pak souhlasí více mužů než žen. Taktéž většina respondentů nesouhlasí s názorem, že **osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická, týrající, se stejně tak projevuje i na veřejnosti**, opačný názor vyjádřilo patnáct respondentů. S názorem nesouhlasí přibližně stejný počet mužů i žen.

Respondenti většinou souhlasí s názorem, **že oběť by měla při prvním vážnějším fyzickém napadení násilníka opustit a vyhledat pomoc.** Opačný názor vyjádřilo deset respondentů a tři respondenti odpověděli, že nevědí jak v tomto případě postupovat. S tímto názorem vyjádřilo souhlas více žen než mužů. Převážná většina respondentů nesouhlasí s názorem, **že obětí domácího násilí se stávají jenom slabé a bojácné ženy.** Naopak se s tímto názorem ztotožnila čtvrtina respondentů, tj. 21 respondentů. S uvedeným názorem však nesouhlasí více muži než ženy.

Hypotéza č. 2

Občané na teritoriu města České Budějovice nejsou dostatečně informováni o možnostech prevence při výskytu projevů domácího násilí.

Z provedeného průzkumu a jeho výsledků vyplývá, že **hypotéza č. 2 taktéž nebyla potvrzena.** Důvodem je, že převážná část respondentů v otázkách uvedených v dotazníku, tj. otázky č.1,5,7,8,9,10,12,16,17,18,19,20,21, a které se k uvedené hypotéze vztahují, prokázala, že jsou dostatečně informováni o možnostech prevence při výskytu projevů domácího násilí. Na podporu tohoto tvrzení uvádím v souhrnu názory respondentů k uvedené hypotéze.

Z celkového počtu odpovědí lze soudit, že převážná většina respondentů si uvědomuje, **že problém domácí násilí je závažným jevem v naší společnosti.** S ohledem na celkové zastoupení žen a mužů lze soudit, že tento problém vnímají ženy i muži přibližně stejně.

Většina respondentů potvrdila, tj. 64 respondentů, **že vykazání násilníka z bytu je účinné a dobré opatření v řešení problému domácího násilí.** S tímto názorem souhlasí přibližně stejný počet mužů i žen. Převážná většina respondentů potvrdila, **že součástí prevence proti domácímu násilí je budování a udržování vztahů s lidmi ze svého okolí.** S ohledem na celkové zastoupení mužů i žen lze konstatovat, že s tímto názorem souhlasí spíše většina žen, mužů pak o něco méně. Taktéž většina respondentů, a to 63 respondentů, **by oznámila na policii nebo jiné instituci, že v jeho okolí dochází k domácímu násilí.** Oproti tomu devět respondentů by spíše žádné oznámení neučinilo a nezanedbatelný je i počet respondentů, celkem devět, kteří nevědí, jak by se v dané situaci zachovalo. Z celkového počtu žen a mužů, kteří se přiklání k názoru oznámit podezření na domácí násilí ve svém okolí, je o něco více mužů, kteří by oznámili podezření na domácí násilí ve svém okolí, než kolik by tak učinilo žen. Více než polovina respondentů z celkového počtu 81 respondentů, tj. 52 respondentů, má povědomost o tom, **že existuje v českém právu norma na ochranu obětí domácího násilí.**

Oproti tomu 12 respondentů neví, jestli vůbec v českém právu nějaká právní norma existuje, která by tuto oblast upravovala a dalších 17 respondentů se domnívá, že žádná právní norma na ochranu proti domácímu násilí v českém právu neexistuje. Z celkového počtu mužů a žen je přibližně stejný počet těch, kteří mají povědomost o existenci právní normy, a naopak, o žádném právním předpise neví více ženy. Také převážná většina respondentů, celkem 74, nesouhlasí s názorem, **aby společnost domácí násilí tolerovala, ale jen naopak přesvědčena, že tento problém společnost musí regulovat a nenechat rodinu tento problém řešit samotnou.** S názorem nesouhlasí převážná většina mužů i žen. Celkem 56 respondentů souhlasí s názorem, **že společnost má spíše chránit napadenou osobu, než stíhat násilníka.** Určitě s tímto názorem nesouhlasí nebo spíše nesouhlasí 21 respondentů. S uvedeným názorem souhlasí více ženy než muži, naopak nesouhlasí více mužů.

Většina respondentů souhlasí s názorem, **že rozpoznat příznaky domácího násilí od běžných rodinných potyček je pro nezúčastněnou osobu těžké.** Určitě či spíše nesouhlasí s tímto názorem 21 respondentů. S uvedeným názorem souhlasí přibližně ve stejném poměru ženy i muži. Převážná část respondentů, 68 z 81 respondentů, nesouhlasí s názorem, **že do rodinných záležitostí cizí rodiny, kde jsou projevy domácího násilí, nemáme zasahovat.** Opačný názor zastává 10 respondentů. S uvedeným názorem nesouhlasí přibližně stejný počet mužů i žen. Z celkového počtu 81 respondentů **se s informacemi, které se týkají domácího násilí, setkalo 70 respondentů.** Naopak s žádnými informacemi o domácím násilí se **nesetkalo 11 respondentů.** Kladně na otázku odpověděl přibližně stejný počet mužů a žen. **Nejvíce informací respondentům poskytla televize a tisk.**

Na dotaz, **na koho by se respondenti obrátili v případě, kdyby potřebovali sami pomoc,** vyhledá více než polovina, tj. 59 respondentů, pomoc u rodiny nebo příbuzných a dalších 37 respondentů u kamaráda nebo spolužáka. Teprve potom byla respondenty uváděna policie, poradny, krizová centra a další organizace. **Z toho vyplývá, že největší důvěru má většina dotázaných respondentů v nejbližší příbuzné a známé. Méně než polovina dotázaných by se obrátila na orgány státní správy a pomáhající organizace.** V této volbě by se na rodinné příslušníky obrátili více ženy, než muži, naopak na policii a psychologickou poradnu, školního psychologa, linku bezpečí, na lékaře i sociálního pracovníka by se obrátilo více mužů. Na krizové centrum by se obrátil stejný počet mužů a žen.

Při srovnání odpovědí žen a mužů by se ženy nejvíce obrátili na rodinného příslušníka, na kamaráda, na policii, na krizové centrum a na psychologickou poradnu. Muži by se shodně

nejvíce obraceli na rodinného příslušníka, na policii, na kamaráda a na psychologickou poradnu. Z celkového počtu respondentů **méně než polovina, tj. 31 respondentů** potvrdilo, **že zná alespoň jednu organizaci, která se zabývá ochranou a pomocí obětem domácího násilí.** Z celkového počtu respondentů z řad mužů a žen znají více organizací muži. Naopak, **žádnou organizaci nezná 50 dotázaných.** Z nejčastěji respondenty uváděných organizací a krizových center to je Bílý kruh bezpečí, Policie České republiky, Intervenční centrum a Linka bezpečí (důvěry).

Jako dobrovolník v intervenčním centru by měl zájem pracovat velmi malý počet respondentů, a to pouze 17. Ze sedmnácti dobrovolníků by to byla převážná většina žen. Z nejčastěji volených nabízených aktivit je uváděna skupinová činnost s dětmi, pomoc při jednorázových akcích a získávání hmotných a finančních darů. **Naopak 64 respondentů by možnost pracovat v intervenčním centru odmítlo.**

8.4 Doporučení ke zlepšení

Celkové výsledky dotazníkového průzkumu prokázaly, že v současné době je v populaci občanů města České Budějovice ve věkovém rozmezí 15 až více než 65 let dobrá úroveň znalostí z oblasti prevence domácího násilí. Je tedy nepochybné, že obě dvě stanovené hypotézy nebyly respondenty v dotazníkovém průzkumu potvrzeny. Přesto lze z výsledků zjištěných dotazníkovým šetřením usuzovat, že nezanedbatelná část respondentů neví, nebo je informována jen v omezeném rozsahu o skutečnosti, že v českém právu existuje právní norma na ochranu obětí domácího násilí. Část respondentů dokonce popírá, že by v českém právu taková právní norma existovala. **Z tohoto důvodu doporučuji provádět v rámci informační kampaně k problematice domácího násilí přehled nejdůležitějších právních norem a stručně vymezit konkrétní oblasti, které se týkají domácího násilí, a kterou jednotlivé právní normy upravují.**

V případě, že by bylo nutné při zjištění podezření na páchání domácího násilí v okolí dotázaných respondentů, oznámit tuto skutečnost orgánům Policie České republiky nebo jiné organizaci, která se domácím násilím zabývá, odpovědělo 9 respondentů záporně a 9 respondentů pak neví, jak by se zachovalo. **Z tohoto zjištění vyplývá potřeba doporučení, aby Policie České republiky nebo další organizace a instituce, které se problematikou domácího násilí zabývají, v rámci své informační kampaně o problematice domácího násilí, podali stručný návod, jak postupovat při oznámení podezření, např. co je po**

oznamovateli požadováno, v jakém případě je nutné svědectví atd. Takové informace mohou, podle mého názoru, některé občany zbavit obavy z možných nepříjemností nebo neznalosti toho, jak postupovat v případě oznámení.

Povědomost občanů města České Budějovice o organizacích a institucích, které se pomocí obětem domácího násilí zabývají a poskytují jim pomoc, převážná většina respondentů žádnou organizaci či instituci nezná. **Taková neznalost je alarmující, a proto je nutné doporučit, aby organizace a instituce zabývající se problematikou domácího násilí prováděly intenzivnější a častější propagaci své činnosti v rámci informačních kampaní na všech úrovních a všemi dostupnými prostředky.**

V souvislosti s tím, co bylo uvedeno v předchozích odstavcích, je nutné doporučit zlepšení celkové informovanosti občanů o problematice domácího násilí se zaměřením na méně známé oblasti, jakými jsou právní normy, postup při oznamování podezření na domácí násilí ve svém okolí a organizace, které se domácím násilím zabývají, a to všemi jim dostupnými prostředky. Nemyslím si, že informační kampaň neprobíhá, protože výsledky dotazníkového šetření v mnoha směrech prokazují dobré znalosti respondentů, ale domnívám se, že není dostatečně účinná.

Doporučuji zařadit informace o domácím násilí do výuky na školách, včetně provádění přednášek pracovníky krizových a intervenčních center a policistů, příslušníků preventivně informačních skupin Policie České republiky. Dále zajistit intenzivnější distribuci propagačních materiálů v čekárnách zdravotnických zařízení, autobusových i vlakových nádraží, v knihovnách, na poštách a dalších veřejně přístupných místech. Jsou to místa, kde jsou lidé nuceni se ve většině případů zastavit a jejich pozornost upoutá a zaměstná po dobu čekání nabídnutá bezplatná informace ve formě letáku.

Dále bych doporučovala zařadit více informací v televizi v podobě krátkých reklamních šotů v průběhu hlavních vysílacích programů, nebo v průběhu regionálního vysílání českobudějovické televizní stanice Gimy, protože lidé si sami nevybírají pořady přímo věnované takové problematice, ale kratší výstižné ukázky je spíše zaujmou.

Ve vysílání regionálních televizních a rozhlasových stanic, v regionálním tisku by bylo také přínosné informovat občany o organizacích, které se problematikou domácího násilí zabývají přímo v jejich regionu. Informace bych uváděla také v časopisech pro ženy a muže, protože lidé při odpočinkové četbě jsou, podle mého názoru, lépe přístupni

přijmout informace podobného charakteru. Propagační materiály ve formě brožur a letáků je možné také doručit do poštovních schránek.

V neposlední řadě by bylo vhodné zajistit větší propagaci pořádaných akcí a výsledků činnosti dobrovolníků intervenčních center a dalších pomáhajících organizací. A to nejen s ohledem na získání nových dobrovolníků, ale také jako další nabízenou preventivní pomoc pro potencionální oběti domácího násilí, např. osamělé staré lidi, děti s prospěchovými problémy ve škole atd., nebo dokonce již oběti domácího násilí. Samozřejmě je brána v úvahu časová zaneprázdněnost řady občanů, kteří by se rádi ve svém volném čase věnovali osamělým lidem nebo jim pomohli překonat problémy, ale pracovní, rodinné, zdravotní nebo jiné překážky jim v tom mohou bránit. V mnoha případech totiž dokáže prevence předejít propuknutí domácího násilí ve všech jeho společensky nebezpečných podobách nebo ho zastavit hned na počátku a k tomu je nutné, aby žádný člověk nezůstal osamělý, ale měl ve své blízkosti lidi, na které se může s důvěrou obrátit o radu nebo pomoc, anebo s nimi trávit určitý čas, prostě nezůstat sám.

Jsem si samozřejmě vědoma skutečnosti, že jakákoliv prevence potřebuje pro svoji propagaci finanční prostředky, ale domnívám se, že stát, místní orgány státní správy a samosprávy ze svého rozpočtu, a samotná krizová a intervenční centra mohou ze svých prostředků a získaných finančních darů věnovat jejich větší část na propagační akce a další činnost podporující větší informovanost občanů o tomto sociálně patologickém jevu v naší společnosti.

Závěr

Problematika domácího násilí je v posledních letech, a to nejen v české společnosti, ale i v mnoha zemích světa, stále častěji diskutována. Domácí násilí na ženách, dětech, mužích, seniorech a handicapovaných osobách začalo být problémem společenským a nikoli okrajovou marginální záležitostí, kterou si rodina má řešit sama. K tomuto příznivému obratu přispěly hlavně nově zavedené právní úpravy a zveřejnění mnoha případů tohoto sociálně patologického jevu, který se vyskytuje v naší společnosti. Aby tento problém byl řešen, je nezbytně nutné umět mu předcházet. S tím souvisí poskytování informací nejen o možnostech pomoci obětem domácího násilí, ale hlavně informace poskytované široké veřejnosti v rámci preventivních opatření. Jedině tehdy, když každý občan bude znát, jaké jsou projevy domácího násilí a bude informovaný o právech a možnostech pomoci, dokáže se bránit, případně zamezit vzniku nebo pokračování týrání své osoby nebo osoby ve svém okolí. Proto byla bakalářská práce zaměřena na předcházení vzniku domácího násilí, tedy na prevenci.

Cílem práce bylo zjistit, jakou povědomost mají občané města České Budějovice o problematice domácího násilí. Byly stanoveny dvě hypotézy, které měly potvrdit nebo vyvrátit tvrzení, že občané města České Budějovice nedokážou rozpoznat příznaky domácího násilí a nejsou dostatečně informováni o možnostech prevence při výskytu domácího násilí. Na základě rozboru výsledků získaných metodou anonymního dotazníkového šetření, které jsou podrobně slovně i graficky popsány v podkapitole 8.1, byly obě stanovené hypotézy vyvráceny. Převážná většina respondentů prokázala dostatečné znalosti o formách a příčinách domácího násilí a o možnostech prevence při výskytu projevů domácího násilí.

Na základě analýzy statistických údajů trestných činů spáchaných v letech 2004 až 2008 v okrese České Budějovice byly dále vymezeny dva nejčastěji páchané trestné činy v souvislosti s domácím násilím, a to trestný čin zanedbání povinné výživy a trestný čin úmyslné ublížení na zdraví. Ostatní trestné činy, které se vztahují k domácímu násilí, a které jsou uvedeny v podkapitole 8.2, se vyskytovaly v nízkém počtu nebo byl u nich zaznamenán pokles, anebo byly vykázány v nulové statistické hodnotě.

Za jeden z hlavních přínosů dotazníkového průzkumu v oblasti prevence domácího násilí lze považovat příznivé zjištění, že oslovení občané města České Budějovice jsou v převážné většině informováni o problematice domácího násilí a dokážou rozpoznat formy a projevy domácího násilí. Pouze u otázky, zda lze za projev domácího násilí považovat, když

jeden z partnerů odevzdává druhému všechny finanční příjmy a lze-li za projev domácího násilí považovat opakovaný slovní útok, nebyly odpovědi respondentů tak jednoznačné.

Z odpovědí respondentů lze také usuzovat, že informace o možnostech prevence při výskytu projevů domácího násilí jsou mezi převážnou většinou oslovených občanů v dostatečné míře známy. Je však nutné upozornit na jejich ne zcela dobrou znalost právních norem, zejména těch, které se týkají ochrany obětí domácího násilí a znalost organizací, které se problematikou domácího násilí zabývají.

Přestože jsou v bakalářské práci podrobně rozpracována jednotlivá doporučení ke zlepšení v podkapitole 8.4, byl proveden následující stručný souhrn doporučení. Nutným opatřením je poskytovat informace o nejdůležitějších právních normách, které upravují oblast domácího násilí, stručně vymezit konkrétní oblasti, které jednotlivé právní normy upravují. Dalším doporučením je pro Policii České republiky a další organizace a instituce, které se problematikou domácího násilí zabývají, poskytnout stručný návod, jak postupovat při podání oznámení na podezření na domácí násilí v našem okolí. V neposlední řadě je důležité, aby organizace a instituce, které se problematikou domácího násilí zabývají, prováděly intenzivnější, nápaditější a častější propagaci své činnosti na místech, kam má široká veřejnost přístup.

Na základě výsledků zjištěných ze statistických výkazů se nejčastěji vyskytují trestné činy zanedbání povinné výživy a úmyslné ublížení na zdraví. Proto bych doporučila zintenzívnit práci Policie ČR, práci sociálních pracovníků, učitelů, vychovatelů a dalších zainteresovaných osob, které pracují s lidmi a mohou zachytit příznaky domácího násilí.

Autorka si je samozřejmě vědoma skutečnosti, že jakákoliv prevence potřebuje pro svoji propagaci finanční prostředky, ale je přesvědčena o skutečnosti, že stát, místní orgány státní správy a samosprávy ze svého rozpočtu, a samotná krizová a intervenční centra mohou ze svých prostředků a získaných finančních darů věnovat jejich část na propagační akce a další činnost podporující větší informovanost občanů o tomto sociálně patologickém jevu v naší společnosti.

Bakalářská práce může být využita jako zdroj průzkumem ověřených informací pro laickou veřejnost, výukový materiál pro studenty, podkladový materiál pro přednášky apod. V tištěné podobě pak může být poskytnuta intervenčním centrům k účinnějšímu provádění prevence domácího násilí a dalších sociálně patologických jevů ve společnosti.

Seznam zdrojů

Odborná literatura:

1. Dlouhý, J. *Marketingové komunikace*. 2. vyd. Praha, Publishing 2002. 289 s. ISBN 80-88465-39-8
2. Buriánek, J., Kovařík, J., Zimmelová, P., Švestková, R., *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton 2006. 109 s. ISBN 80-7254-914-6
3. Buskotte, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. 1.vyd. Brno: Computer Press 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6
4. Carter, J. *Mizerové aneb Jak přimět muže, aby nám neublížovali a zároveň neklesnout na jejich úroveň*. 1. vyd. Praha: Aurora 2002. 127 s. ISBN 80-7299-058-6
5. Conwayová, H. L. *Domácí násilí. Příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros 2007. 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7
6. Čírtková, L., Macháčková, R., Vitoušová, M. *Domácí násilí. Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí 2002. ISBN 80-86824-19-0
7. Čírtková, L., Vitoušová, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Příručka pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Grada 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2
8. Dufková, I., Zlámal, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. Pracovní manuál*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra 2005. 52 s. bez ISBN
9. Gentry, W.D. *O lásce a hněvu*. 1.vyd. Praha: Ikar 2007. 192 s. ISBN 978-80-249-0877-9
10. Gjuríčová, Š., Kocourková, J., Koutek, J. *Podoby násilí v rodině*. 1.vyd. Praha: Vyšehrad 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3
11. Haškovcová, H., *Manuálek o násilí*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů 2004. 83 s. ISBN 80-7013-397-X
12. Hirigoyenová, M.F. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: Academia 2002. 230s. ISBN 80-200-0994-9
13. Kahoun, V., Kozlová, L., Tóthová, V. *Sociální práce*. Praha: Triton 2003. 344 s. ISBN 80-7254-138-2
14. Marrewa, A. *Nenechte si ubližovat*. 1. vyd. Praha: Portál 2002. 264 s. ISBN 80-7178-510-5

15. Matoušek, O., Kolářková, J., Kodymová, P. *Sociální práce v praxi*. 1.vyd. Praha: Portál 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X
16. Pöthe, P. *Dítě v ohrožení*. 1. vyd. Praha: GplusG 1996. 143 s. ISBN 80-901896-5-2
17. Spurný, J. *Psychologie násilí*. 1. vyd. Praha: Eurounion 1996. 134 s. ISBN 80-85858-30-4
18. Špatenková, N. a kolektiv. *Krizová intervence pro praxi*. 1.vyd. Praha: Grada 2004. 200 s. ISBN 80-247-0586-9
19. Voňková, J., Huňková, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem 2004. 195 s. ISBN 80-239-2106-1
20. Vykopalová, H. *Násilí na seniorech*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého 2002. 65 s. ISBN 80-244-0409-5
21. Vykopalová, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého 2001, 141 s. ISBN 80-244-0337-4

Elektronické zdroje:

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Kdo pomáhá obětem domácího násilí [online] 2008, poslední revize 15.5.2008, [cit. 2008-09-25].
Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/5002/komentar.pdf>
2. Ministerstvo vnitra ČR. Priority v oblasti rovných příležitostí pro muže a ženy pro rok 2008 [online] 2008 [cit. 2008-09-25].
Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/doc.Detail.aspx?docid=21016635&docType=ART&chn um=3>
3. Ministerstvo spravedlnosti. Poskytnutí pomoci obětem trestné činnosti [online] 2008 [cit. 2008-09-25].
Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&k=2636&page=1 &d=106380>
4. Bílý kruh bezpečí. Domácí násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25].
Dostupné z: <www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=298
5. Informační portál Domácí násilí. Formy domácího násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25].
Dostupné z: <http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/ formy%20dn.htm
6. ROSA, Prevence domácího násilí [online] 2008 [cit. 2008-09-25].
Dostupné z: <www.rosa-os.cz/index.php?id=15
7. Feminismus. O ženách a mužích, feminismus a gender studies. [online] 2003 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z: <<http://www.feminismus.cz/index.shtml?x=115241>

8. Informační portál RODINA. Oběti domácího násilí. [online] 2008 [cit. 2008-01-10]. Dostupné z <<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>
9. ASPI-Server 10.144.34.30:6665- stav k 18.11.2008
10. Policie. Akce a projekty. Domácí násilí. [online] 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupné z <www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=21030480&docType=ART&chnum=11&lang=cs
11. Rodina u soudu. [online] 2008 [cit. 2008-12-19]. Dostupné z <http://rodina.usoudu.mjblog.info/vyklad-pojmu-organ-socialne-pravni-ochrany-deti>
12. Průvodce sociálními službami města. [online] 2008 [cit. 2008-11-25]. Dostupné z <www.c-budejovice.cz/cz/04SocialWork

Seznam příloh

1. Kazuistiky
2. Přehled intervenčních center v České republice
3. Instituce poskytující pomoc osobám ohroženým domácím násilím v Jihočeském kraji
4. Dotazník k problematice prevence domácího násilí
5. Dopis respondentům
6. Statistické tabulky

KAZUISTIKY

1. Manžel týral manželku

Pachatel ve věku 36 roků v době od poloviny roku 2005 do dubna 2008 v trvalém bydlišti, v několika případech, vyhrožoval fyzickou likvidací či jinou fyzickou újmou své manželce a to takovým způsobem, že to u ní vzbudilo důvodnou obavu o její život a zdraví. Manželku hrubě urážel, častoval nevybíravými výrazy, vyhrožoval, že může vyletět z okna, opakovaně ji fyzicky napadal údery otevřenou dlaní do obličeje, opakovaně ji škrtil, obviňoval, že se špatně stará o rodinu, děti, ponižoval ji, že je obézní, ošklivá. Po té co byla poškozená fyzicky napadena - údery pěstí do obličeje, odešla z trvalého bydliště. Pachatel opakovaně potom manželku přemlouval, sliboval, až se poškozená vrátila zpět do společné domácnosti a po třech měsících opět pachatel začal pokračovat ve svém jednání spočívající v týrání manželky s tím, že začal verbálně napadat i rodiče manželky. Poškozená byla nucena opakovaně vyhledat lékařské ošetření.

Vyšetřovací spis byl předán na státní zastupitelství s návrhem na podání obžaloby pro trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, 2 písm. b) tr. zákona.

2. Syn týral svoji matku

Pachatel, 26letý muž nejméně v době od července 2007 do ledna 2008 v Českých Budějovicích, v místě společného trvalého bydliště, fyzicky a psychicky týral svojí matku ve věku 55 let, a to tím způsobem, že na ni bezdůvodně křičel, nejméně jedenkrát týdně proti ní vyběhl se zlostným výrazem, chytal jí za ruce, třásl s ní a křičel na ní, když poškozená volala hlasitě o pomoc, nebo se jí podařilo utéci před ním na chodbu domu a volala o pomoc, svého jednání zanechal. Dále na sklonku roku 2007 pachatel se slovy modli se, musíš se modlit víc k Bohu, aby mi vrátil zdraví, svoji matku zezadu srazil na zem do kleku a poté jí rukou bil do dolní části zad, když poškozená křičela bolestí, svého jednání zanechal, několik dní nato požadoval po poškozené, aby mu podala jeho brýle, které často schválně rozbíjel, když mu je nepodala, rozběhl se proti oknu a hlavou rozbil vnitřní skleněnou tabuli. Pachatel dále zakazoval poškozené, aby do svého bydliště vodila návštěvy. Poškozená měla trvalé obavy z opakujícího se napadání ze strany syna.

V průběhu trestního řízení pachatel orgánům činným v trestním řízení uvedl, že si na nic nepamatuje. Bylo přistoupeno k nařízení zkoumání duševního stavu pachatele kdy znalci konstatovali, že pachatel trpí velmi těžkou duševní poruchou, paranoidní schizofrenií a vzhledem k absenci ovládacích a rozpoznávacích schopností pachatele v době činu bylo trestní stíhání státním zástupcem zastaveno a současně byl podán státním zástupcem návrh na psychiatrickou léčbu pachatele.

3. Manžel týral manželku

Pachatel ve věku 71 roků v době od června roku 2004 do března 2006 ve společném bydlišti verbálně urážel, zastrašoval, vyhrožoval újmou na zdraví, zakazoval osobní kontakty, nejméně v osmi případech fyzicky a to údery otevřenou dlaní do celého těla a kopáním do zad napadal svoji o 15 roků mladší manželku, kdy tato z obav o svůj život a zdraví opustila společné bydliště.

Pachatel byl pravomocně odsouzen pro tr. čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, 2 písm. b) tr. zákona a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání dvou roků s podmíněným odkladem na dva roky a šest měsíců.

4. Syn týral rodiče

Pachatel ve věku 19 roků v době od měsíce ledna 2006 do května 2006 ve svém trvalém bydlišti, v rodinném domě jeho rodičů, ve svém pokoji za použití umělého osvětlení, podomácku vyrobeného osvětlovacího výbojkového zařízení pěstoval ve skříni v plastových květinářích rostliny konopí setého, které bylo dne v květnu 2006 zajištěno orgány policie a ve stejné době psychicky a fyzicky týral své rodiče, tyto verbálně urážel hanlivými výrazy, vyhrožoval jim likvidací, když v ruce držel dýku, otce opakovaně uhodil pěstí do obličeje, opakovaně oba rodiče udeřil otevřenou dlaní přes obličej, kopal je do břicha. Matka utrpěla zranění, kontuzi břicha, blok krční páteře a kolapsový stav spojený s následnou hospitalizací v nemocnici. Syn rodiče týral vždy, když vůči němu chtěli uplatnit výchovné zákazy a požadovali plnění povinností.

Ve věci byla státním zástupcem podána obžaloba pro tr. čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1 tr. zákona a nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1 tr. zákona.

Pachatel byl pravomocně odsouzen úhrnným trestem odnětí svobody v trvání jeden rok a čtyři měsíce, který mu byl podmíněně odložen na dobu dvou let a šesti měsíců.

5. Manželka týraná manželem a dcerou

Pachatel ve věku 44 roků v době od počátku července 2004 do dubna 2007 opakovaně psychickou a fyzickou formou týral svoji o 10 roků mladší manželku ve společném místě trvalého bydliště tak, že opakovaně napadal manželku údery pěstí do hlavy a ostatních částí těla, škrtil jí, smýkal s ní po zemi, kopal do ní, svazoval jí ruce, svazoval do kozelce, mlátil páskem, vkládal do úst kapesník, vyhrožoval jí zabitím a urážel jí vulgárními slovy, držel manželku v tzv. kravatě. Opakovaně na manželce proti její vůli s překonáním jejího odporu vykonal soulož. Naváděl svoji mladistvou dceru, aby byla proti své matce. Mladistvá dcera také v době od září 2006 do dubna 2007 matku opakovaně týrala, nadávala jí, přikazovala, aby šla dělat domácí práce apod. Pachatel byl stíhán vazebně, trestní stíhání mladistvé bylo vyloučeno k samostatnému trestnímu stíhání. Mladší dcera byla soudem svěřena do péče babičky. Na pachatele byla podána obžaloba v říjnu 2007 pro tr. činy týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, 2 písm. b) tr. zákona a znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zákona. Do současné doby nebyla věc soudem ukončena.

Zdroj: policejní evidence Policie ČR Správy Jihočeského kraje České Budějovice, 11/2008

Přehled intervenčních center v České republice

Jihočeský kraj Diecézní charita České Budějovice Dana Bedlánová Kanovnická 16, 370 01 České Budějovice Tel.: 386 323 016 intervencnicentrum@charitacb.cz www.charitacb.cz	Olomoucký kraj Středisko sociální prevence Olomouc Ředitelka Mgr. Markéta Čožíková Na Vozovce 26, 779 00 Olomouc Tel.: 585 427 141 777 772 131 ssp@iex.cz www.ssp.ol.cz
Jihomoravský kraj SPONDEA při ČČK Brno, o.p.s. Eva Hrabálková, Dis. Sýpka 25, 613 00 Brno Tel.: 541 213 732, 739 078 078 spondej@spondea.cz www.spondea.cz	Pardubický kraj SKP-CENTRUM Pardubice Petra Toušková Bělehradská 513, 530 09 Pardubice Tel.: 466 799 072, 777 772 131 petra.touskova@skp-centrum.cz www.skp-centrum.cz
Karlovarský kraj Okresní ústav sociálních služeb v Sokolově, přísp. organizace Jiří Král Rokycanova 1756, Sokolov – poliklinika Tel.: 352 308 349, 737 469 316 intervencni@centrum.cz www.ouss.cz	Plzeňský kraj Diecézní charita Plzeň Mgr. Tereza Vágnerová Mgr. Jan Jung Hlavanova 359/16, 301 00 Plzeň Tel.: 377 223 861, 731 433 142 vagnerova@dchp.cz jung@dchp.cz www.dchp.cz
Královéhradecký kraj Oblastní charita Hradec Králové Mgr. Lenka Chválivá Velké Náměstí 34, 500 03 Hradec Králové Tel.: 495 530 033, 774 591 383 Intervencni.centrum@hk.caritas.cz www.hk.caritas.cz	Hl.město Praha MCSSP-Riaps PhDr. Marie Šustrová Šromova 861, Praha 9 Tel.: 604 231 085 susteroва@centrum.cz www.mcssp.cz
Liberecký kraj Centrum sociálních služeb Libereckého kraje Mgr. Ivo Brát Bc. Andrea Hermanová Ing. Libuše Niková Tanvaldská 269, 463 11 Liberec Tel.: 482 750 063, 602 410 612 info@csslk.cz ivo.brat@csslk.cz www.csslk.cz	Středočeský kraj Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Rakovník Lucie Vaníčková-Horníková Žižkovo nám. 169, 269 01 Rakovník Tel.: 313 502 588, 605 765 883 r.poradna@quick.cz www.poradna-rakovnik.cz

Moravskoslezský kraj I. Bílý kruh bezpečí Ostrava Mgr. Alena Mikulová 28. října 124, 702 00 Ostrava Tel.: 597 489 388, 739 449 275 koordinatodn.bkb@seznam.cz www.bkb.cz Moravskoslezský kraj II Slezská diakonie Ostrava Lenka Hájková, Dis. Na Nivách 7, 737 01 Český Těšín Tel.: 596 611 239, 596 615 935 ic.ostrava@slezskadiakonie.cz www.slezskadiakonie.cz	Ústecký kraj Občanské sdružení SPIRÁLA Mgr. Martina Vojtíšková K Chatám 22, 403 40 Ústí n.Labem Tel.: 472 743 835, 604 170 384 spirala.cki@volny.cz www.volny.cz/spirala.cki
Zlínský kraj Poradna pro manželství, rodinu a mezilidské vztahy ve Zlíně Bc. Jarmila Hasoňová U Náhoru 5208, 760 01 Zlín Tel.: 577 018 265, 774 405 682 ic.zlin@seznam.cz www.volny.cz/poradna.zlin	Kraj Vysočina Psychocentrum-manželská a rodinná poradna kraje Vysočina Mgr. Jana Volná Pod Příkopem 4, 586 01 Jihlava Tel.: 567 215 532, 776 812 523 ic.vysocina@volny.cz www.psychocentrum.cz

Zdroj: <http://www.mvcr.cz/casopisy/policista/2007/06/prseniori.pdf>

Instituce poskytující pomoc osobám ohroženým domácím násilím v Jihočeském kraji

Poradenství

Středisko pro rodinu a mezilidské vzta Nádražní 47, České Budějovice Tel.: 387 438 703	Manželská a předmanželská poradna Česká 1175/II, Jindřichův Hradec Tel.: 384 361 567
Poradna Eva pro ženy a dívky v nouzi při DCH České Budějovice Kanovnická 16, České Budějovice Tel.: 386 357 376	Arkáda-sociálně psychologické centrum, Husovo náměstí 2/24, Písek Tel.: 382 211 300
Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji Nerudova 53, České Budějovice Tel.: 387 410 864	Arkáda-sociálně psychologické centrum, pobočka Milevsko Náměstí E.Beneše 123, Milevsko Tel.: 382 521 300
Občanská poradna při Jihočeské rozvojové o.p.s. Plachého 4, České Budějovice Tel.: 387 222 838, 606 720 095	Krizové centrum U Stadionu 397, Prachatice Tel.: 388 310 147
Poradna pro rovné šance o.s. Jihočeská Růže Česká 52, České Budějovice Tel.: 386 360 262	Krizové centrum Krátká 20, Strakonice Tel.: 383 322 357, 776 350 044
Poradna Městského úřadu Janderova 147/II., Jindřichův Hradec Tel.: 384 351 321	

Azylové domy pro muže

Dům sv. Pavla Riegrova 32, České Budějovice Tel.: 387 315 388, 776 655 304	Azylový dům pro muže Vodárenská 170, Veselí nad Lužnicí Tel.: 381 209 200
Dům sv. Petra Děkanská 32, Prachatice Tel.: 388 310 979	Azylový dům Budovatelská 613, Strakonice Tel.: 383 323 639

Azylové domy pro ženy či matky s dětmi

Azylový dům Žerotínova 9, České Budějovice Tel.: 387 314 933	Domov pro matku a dítě Polínko 47, Jindřichův Hradec Tel.: 384 326 320
Azylový dům Filia Nerudova 7, České Budějovice Tel.: 387 427 168	Domov sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko 22 Tel.: 382 589 108
Azylový dům Budovatelská 613, Strakonice Tel.: 383 323 639	FOD Azylový dům Jeníčková Lhota Jeníčkova Lhota 42, p. Chotoviny Tel.: 381 276 547, 724 667 619
Azylový dům pro matky s dětmi Plešivecké náměstí 75, Český Krumlov Tel.: 721 703 013	Charitní domov sv. Dominika Savia pro matky s dětmi Slunečná 1135, Prachatice Tel.: 388 310 274
Azylový dům pro ženy a matky s dětmi Vídeňská 2761, Tábor Tel.: 381 271 109	Krizové centrum pro matku a dítě v Kostelci Tel. 385 725 063, 602 148 876

Azylový dům pro rodiny

Azylový dům Rybka pro rodiny s dětmi Komenského 73, Husinec Tel.: 388 331 274, 736 169 016

DOTAZNÍK K PROBLEMATICE PREVENCE DOMÁCIHO NÁSILÍ

Statistické otázky

Vaše pohlaví:

☐ muž

☐ žena

Váš věk:

☐ 15-18

☐ 19-35

☐ 36-50

☐ 51-65

☐ nad 65

Datum vyplnění dotazníku:

ČÁST I.

Vyberte si jednu z nabízených možností a označte ji v kolonce křížkem

1. Domníváte se, že domácí násilí je závažný problém v naší společnosti?

☐ Určitě ano

☐ Spíše ano

☐ Spíše ne

☐ Určitě ne

☐ Nevím

2. Myslíte si, že agresivitu pachatele domácího násilí zásadně ovlivní výchova v dětství?

☐ Určitě ano

☐ Spíše ano

☐ Spíše ne

☐ Určitě ne

☐ Nevím

3. Myslíte si, že za projev domácího násilí lze považovat opakovaný slovní útok, např. pomluvu, urážku?

☐ Určitě ano

☐ Spíše ano

☐ Spíše ne

☐ Určitě ne

☐ Nevím

4. Domníváte se, že za projev domácího násilí lze považovat, když jeden z partnerů odevzdává druhému všechny finanční příjmy?

☐ Určitě ano

☐ Spíše ano

☐ Spíše ne

☐ Určitě ne

☐ Nevím

5. Domníváte se, že dobrým opatřením je možnost vykázaní násilníka z bytu?

☐ Určitě ano ☐ Spíše ano ☐ Spíše ne ☐ Určitě ne ☐ Nevím

6. Myslíte si, že překonat strach a poslušnost je pro osobu ohrožovanou domácím násilím velmi náročné, a proto potřebuje pomoc a podporu?

☐ Určitě ano ☐ Spíše ano ☐ Spíše ne ☐ Určitě ne ☐ Nevím

7. Myslíte si, že součástí prevence proti domácímu násilí je také budování a udržování vztahů s lidmi ze svého okolí, např. kamarádi, kolegové v práci, zájmová činnost.

☐ Určitě ano ☐ Spíše ano ☐ Spíše ne ☐ Určitě ne ☐ Nevím

8. Oznámil/a by jste policii nebo jiné instituci zabývající se ochranou osob před domácím násilím, že ve Vašem okolí dochází k projevům domácího násilí?

☐ Určitě ano ☐ Spíše ano ☐ Spíše ne ☐ Určitě ne ☐ Nevím

9. Domníváte se, že v českém právu existuje zákon či jiná právní norma, která chrání osoby, které se staly obětí domácího násilí?

☐ Určitě ano ☐ Spíše ano ☐ Spíše ne ☐ Určitě ne ☐ Nevím

10. Souhlasíte s názorem, že domácí násilí má společnost spíše tolerovat, než regulovat, protože to stejně vyřeší rodina sama?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

11. Souhlasíte s názorem, že jednou z příčin domácího násilí mohou být alkohol, drogy, patologické hráčství, nezaměstnanost?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

12. Souhlasíte s názorem, že při zásazích proti domácímu násilí ze strany společnosti je důležitější ochrana napadené osoby než stíhání násilníka?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

13. Souhlasíte s názorem, že osoba, která se v soukromí projevuje jako násilnická, týrající, se stejně tak projevuje i na veřejnosti?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

14. Souhlasíte s názorem, že by se oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany násilníka měla nějakým způsobem bránit a na určitý čas opustit domácnost nebo vyhledat pomoc odborníka, policie apod.?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

15. Souhlasíte s názorem, že obětí domácího násilí se obvykle stávají jenom slabé a bojácné ženy, které si nechají všechno líbit?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

16. Souhlasíte s názorem, že pro nezúčastněnou osobu, např. příbuzní, přátelé, sousedé atd., je často těžké rozpoznat domácí násilí od méně závažných rodinných potyček?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

17. Souhlasíte s názorem, že do rodinných záležitostí cizí rodiny, i když víte, že v ní projevy domácího násilí existují, je lepší se nemíchat a chovat se podle lidového rčení „Co tě nepálí, nehas“?

☐ Určitě souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Určitě nesouhlasím ☐ Nevím

ČÁST II.

Podle svého uvážení zaškrtněte jednu nebo více možností, případně doplňte.

18. Setkal/a jste se s informacemi, které se týkaly domácího násilí?

☐ ANO

☐ NE

Pokud odpovíte ANO, uveďte kde:

☐ v televizi

☐ v tisku

☐ na internetu

☐ při výuce ve škole

☐ na propagačních materiálech (letáky, brožury na veřejných místech, např. knihovny, čekárny)

☐ jiná možnost

19. Na koho se obrátíte v případě, že byste potřeboval/a pomoc

☐ na někoho z rodiny, příbuzného

☐ na policii

☐ na psychologickou poradnu

☐ na krizové centrum

☐ na kamaráda, spolužáka

☐ na školního psychologa

☐ na telefonní linku bezpečí (linku důvěry)

☐ na krizové centrum

☐ na lékaře

☐ na sociálního pracovníka

☐ jiná možnost

20. Znáte nějakou organizaci, která se ochranou a pomocí obětí domácího násilí zabývá?

☐ ANO

☐ NE

Pokud odpovíte ANO, uveďte

.....

21. Máte Vy osobně zájem pracovat jako dobrovolník v intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím?

☐ ANO

☐ NE

Pokud odpovíte ANO, uveďte, prosím, jakou formu byste upřednostnil/a.

- ☐ skupinová činnost s dětmi (volnočasové aktivity, letní tábory apod.)
- ☐ doučování nebo volnočasové aktivity (setkávání jednoho dobrovolníka s jedním dítětem ze sociálně znevýhodněného prostředí)
- ☐ společník jednoho klienta – seniora (procházky, nákupy, předčítání atd.)
- ☐ roznos letáků zvoucích na charitativní akce
- ☐ získávání hmotných či finančních darů
- ☐ tříkrálová sbírka
- ☐ výuka práce na PC pro klienty charity
- ☐ výuka jazyků pro klienty charity
- ☐ vedení šatníku v azylovém domě
- ☐ údržba budov, zahrady, sekání trávníku
- ☐ pomoc při jednorázových akcích
- ☐ jiná možnost.....

Zdroj: vlastní, 11/2008

Vážená paní, vážený pane!

Jmenuji se Radmila Šafářová a jsem studentkou třetího ročníku bakalářského studijního oboru sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích se specializací veřejná správa na fakultě managementu Vysoké školy ekonomické v Jindřichově Hradci.

V současné době zpracovávám bakalářskou práci a chtěla bych Vás touto cestou požádat o pomoc při průzkumu, který je zaměřen na zjištění povědomosti veřejnosti o problematice prevence domácího násilí.

Cílem průzkumu je přispět ke zmapování problému domácího násilí a analyzovat možnosti prevence v oblasti domácího násilí formou kvantitativního posouzení četnosti, příčin, možnosti řešení a přijetí nových prvků prevence problematiky domácího násilí.

Dovoluji si Vám předložit dotazník s prosbou o jeho vyplnění. Dotazník je anonymní a v něm uvedené údaje budou využity pouze pro potřebu méjí bakalářské práce. Jeho vyplnění by Vám nemělo zabrat více než 15 minut.

Při vyplňování dotazníku odpovězte, prosím, podle pokynů uvedených přímo na dotazníku. Nejste-li si jisti, jak přesně odpovědět, vyberte odpověď s významem, který je Vám z možných nabízených odpovědí nejbližší. Do tabulky v záhlaví tohoto dotazníku vyplňte, prosím, Váš věk, datum vyplnění dotazníku a dále zakroužkujte údaj, zda jste muž či žena.

Děkuji Vám.

S pozdravem

Zdroj: vlastní, 11/2008

Tabulka č. 2**Trestné činy ročník 2004**

Název	Celkem zjištěno	Objasněno		
		Počet	v %	Dodatečně
Vraždy sexuální	0	0	0,00	0
Vraždy motivované osobními vztahy	3	3	100,00	0
Vraždy novorozence matkou	0	0	0,00	0
Úmyslné ublížení na zdraví	124	91	73,39	0
Omezení a zbavení osobní svobody	6	5	83,33	0
Neoprávněný zásah do práva domu, bytu	16	15	93,75	0
Týrání svěřené osoby	3	3	100,00	0
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	0	0	0,00	0
Znásilnění	16	13	81,25	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	0	0	0,00	0
Pohlavní zneužívání ostatní	12	12	100,00	0
Zanedbání povinné výživy	211	211	100,00	0

Tabulka č. 3**Trestné činy ročník 2005**

Název	Celkem zjištěno	Objasněno		
		Počet	v %	Dodatečně
Vraždy sexuální	0	0	0,00	0
Vraždy motivované osobními vztahy	1	1	100,00	0
Vraždy novorozence matkou	0	0	0,00	0
Úmyslné ublížení na zdraví	143	119	83,22	0
Omezení a zbavení osobní svobody	2	1	50,00	0
Neoprávněný zásah do práva domu, bytu	4	4	100,00	0
Týrání svěřené osoby	1	1	100,00	0
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	5	5	100,00	0
Znásilnění	10	7	70,00	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	0	0	0,00	0
Pohlavní zneužívání ostatní	11	8	72,73	0
Zanedbání povinné výživy	217	217	100,00	0

Tabulka č. 4

Trestné činy ročník 2006

Název	Celkem zjištěno	Objasněno		
		Počet	v %	Dodatečně
Vraždy sexuální	0	0	0,00	0
Vraždy motivované osobními vztahy	1	1	100,00	0
Vraždy novorozence matkou	0	0	0,00	0
Úmyslné ublížení na zdraví	109	85	77,98	0
Omezení a zbavení osobní svobody	4	2	50,00	0
Neoprávněný zásah do práva domu, bytu	8	8	100,00	0
Týrání svěřené osoby	6	6	100,00	0
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	12	12	100,00	0
Znásilnění	9	6	66,67	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	0	0	0,00	0
Pohlavní zneužívání ostatní	7	7	100,00	0
Zanedbání povinné výživy	171	171	100,00	0

Tabulka č. 5

Trestné činy ročník 2007

Název	Celkem zjištěno	Objasněno		
		Počet	v %	Dodatečně
Vraždy sexuální	0	0	0,00	0
Vraždy motivované osobními vztahy	1	1	100,00	0
Vraždy novorozence matkou	0	0	0,00	0
Úmyslné ublížení na zdraví	105	83	79,05	0
Omezení a zbavení osobní svobody	5	1	20,00	0
Neoprávněný zásah do práva domu, bytu	6	6	100,00	0
Týrání svěřené osoby	3	3	100,00	0
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	7	7	100,00	0
Znásilnění	17	13	76,47	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	0	0	0,00	0
Pohlavní zneužívání ostatní	8	7	87,50	0
Zanedbání povinné výživy	182	181	99,45	0

Tabulka č. 6**Trestné činy ročník 2008**

Název	Celkem zjištěno	Objasněno		
		Počet	v %	Dodatečně
Vraždy sexuální	0	0	0,00	0
Vraždy motivované osobními vztahy	0	0	0,00	0
Vraždy novorozence matkou	0	0	0,00	0
Úmyslné ublížení na zdraví	142	89	62,68	0
Omezení a zbavení osobní svobody	5	2	40,00	0
Neoprávněný zásah do práva domu, bytu	4	4	100,00	0
Týrání svěřené osoby	5	4	80,00	0
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	12	10	83,33	0
Znásilnění	20	16	80,00	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	0	0	0,00	0
Pohlavní zneužívání ostatní	7	5	71,43	0
Zanedbání povinné výživy	176	176	100,00	0

Zdroj: policejní statistiky Policejní prezidium služba kriminální policie a vyšetřování Centrála informatiky a analytických procesů Praha